

J. Vlkas.

Diplomatijos istorija

Diplomatijos istorijos antrosios laidos pirmas tomas. Skirtumai tarp pirmos ir antros laidos. Lietuva rusų diplomatijos istorijos šviesoj. Diplomatijos istorijos bibliografija.

1

1941—1945 m. Sovietų Rusijos valstybinė politinė literatūros leidykla išleido trijų tomų diplomatijos istorijos veikalą (Istorija Diplomatii). Veikalas buvo skirtas karo akademijos ir aukštųjų mokyklų studentams, besirušiantiems užsienio diplomatijos tarnybai. Veikalo buvo išleista 20 tūkstančių egz. Jie buvo ūmai išpirkti.

1959 m. gruodžio mėn. pradėtas spausdinti antros laidos pirmas tomas, ir jis užsienyje pasirodė tik šią vasarą. Antros laidos pirmo tomo išleista 70 tūkstančių egz. Antroji laida žymiai papildyta, naujai perredaguota ir daug kas kitaip ištaisyta, kas menamai pirmoj laidoj klaidingai nusakytą.

Pirmos laidos redaktoriai ir bendradarbiai buvo šie žymesni rusų istorikai: V. Potemkin, S. Dachrušin, A. Efimov, Skazkin, E. Tarle, Chvostov ir kiti.

Antrąją pirmojo tomo laidą redagavo V. A. Zorin, dabartinis S. Rusijos atstovas prie Jungtinių tautų organizacijos, V. Semenov, S. Skazkin ir V. Chvostov. Bendradarbių tarpe pasilikę beveik visi buvusieji pirmos laidos redaktoriai. Tarp to veikalų talkininkų, redakcijai patarimų ir nurodymų davusių be kitų, buvo ir mums jau žinomas istorikas T. Pašuto.

Tenka čia pastebėti, kad kas liečia Lietuvos senovės valstybės praeitį, tai to leidinio pirmoje laidoje pirmame tome Lietuvos diplomatijos veikla buvo plačiau nusakyta ir Lietuva suminėta kaip varžovė su Maskva dėl slavų apjungimo į vieną valstybinę vienatę.

Antroje to pirmojo tomo laidoje lietuvių tauta daugiau nustelbiama slavų ir Lietuvos valstybės priešakyje labiau išskirta Lenkija. O bendrai pirmoji ir antroji tos diplomatijos istorijos laida sunkte persunkta rusišku valstybingumu, rusų patriotizmu ir kartu istoriniu būtinumu ir tikslingumu, Rusijos imperijos su jos kolonijomis atsiradimo pateisinimu. Tuo būdu išskiriamas rusų diplomatijos pranašumas prieš kitus diplomatus. Kas carinės Rusijos kaurių istorikų iš dalies buvo smerkiama, kaip antai caro Ivano žiaurumas, kai kurios carės Katrės silpnybės, tai dabar tos diplomatijos istorijos veikalo visa tai kitaip išaukštinama, kitaip įvertinama.

Abiejų laidų pirmajame tome atpasakojama diplomatijos tarnybos atsiradimo akstinai. Trumpai, suglaustai, nupasakojama kitų valstybių diplomatijos istorija, jos veikla ir jau plačiau rašoma apie rusų pirmuosius diplomatus, jų veiklą. Diplomatijos istorijos apžvalga baigiama devynioliktojo šimtmečio pabaiga. Taigi, pirmas diplomatijos istorijos tomas apima beveik visą senovės Lietuvos valstybės diplomatijos veiklą, nors labai kukliai ją nušviesdamas. Ir ne tiek atsiremiama į buvusių Lietuvos valstybininkų atskirų asmenų veiklą, kiek suminimi tik bendri istoriniai įvykiai, įsiterpusieji į Rusijos valstybinio gyvenimo vystymąsi ir jos imperijos brenimą.

Čia trumpai ir suglaustai kaip kas atpasakojama, kas susijusi su senovės Lietuvos valstybės gyvenimu.

Na, ne be to, kad toji diploma-

tijos istorija tirštai pamargin-tas Lenino, K. Markso ir kitų panašių raštų ištraukomis.

2

Diplomatijos istorijos antros laidos tomo pusl. 130 pirmą kartą paminėtas Lietuvos vardas. Ten pasakyta, kad XII-XIV a. mongolams-totoriams nuteriotus rusų žemes, jų kunigaikščių reikšmė tarptautiniame to meto gyvenime nusmuko. Kai kurios tos rusų kunigaikštijos ilgiems laikams prarado savitovumą ir pateko į Lietuvos ir Lenkijos valdas. Girdi, tik nūnai, apjungus Rytų Ukrainą su jos žemėmis Vakaruose, atkariavus Belorusiją, atgimė tautinė tų sričių nepriklausomybė...

Bet čia nutylėta, kad nūnai Lietuva taip pat S. Rusijos yra įjungta į tos imperijos valdas, kaip kolonija, o Lenkija pavergta kaip satelitas.

Ten toliau suminėta tokia rusų aimana: girdi, šiaurės ir Rytų Rusija, tais amžiais vokiečių riterių ir Lietuvos buvo atkirsta nuo Vakarų Europos ir beveik Rusija neturėjo ryšių su kitomis tautomis. Tada rusų ryšiai buvo palaikomi tik su totorių Aukšine Orda, Bizantija ir Lietuva, o prekyba buvo vedama su Novgorodu ir su vokiečių, danų, švedų Pabaltija. Ešą, tai buvo didis pažeminimas, įžeidimas, kuris rusų liaudį pavergė.

Na, o kokioje padėty dabar Lietuva laikoma jau nebe vokiečių riterių ir nebe mangolų-totorių Ordos, bet komunistinės Rusijos imperijos besigrinčios nuosaikiąja demokratija ir visų tautų iš visokeriopų jungų laisvintoja? Ar pavergtoji Lietuva turi tiesioginius ryšius su Europos Vakarais, nors jau vien kultūros bei mokslo srityje?

Diplomatijos istorijos autoriai nepaneigia senovės Lietuvos buvus nepriklausoma valstybe ir paneigti negali, kad ji tokia buvo ir prieš 20 metų.

Girdi, su Bizantija ryšiai buvo galimi tarpininkaujant rusų bažnyčiai. O su Lietuva ryšiai buvo būtini, kad apsaugotų rusų žemes nuo lietuvių feodalų...

Chm..., o dabar pavergtoji Lietuva rusų komunistų saugojama nuo vakarietiškos kultūros, nuo revizionistinių idėjų ir nuo Romos katalikų bažnyčios įtakos.

3

To veikalo pusl. 166 pasakyta, kad naujaisiais istorijos šaltiniais įrodoma, jog į rytus nuo Elbės upės tos žemės tirštai buvo gyvenamos slavų padermių. Tos slavų padermės ūkiniai buvo pajėgūs, gerai tūrkėsi. Berlynas esąs ant slavų žemės pastatytas. Tuos slavus dažnai puldinėjo vokiečiai, jų ūkį alindami. Tas vokiečių užpuldinėjimas jų buvo teisinamas, kaip vokiečių tautos būtinybė. Bet, girdi, apie to meto vokiečių (germanų) tauta netenka kalbėti, nes tokia dar nebuvo susiformavusi.

Na, jei ji nebuvo susiformavusi, tai nebuvo tautos negalima kaltinti, kad ji laikė atskirtas rusų žemes nuo Vakarų Europos.

Anot tos diplomatijos istorikų, slavus savo puldinėjimais varginio plėšrieji kunigaikščiai, vyskupai, pirkliai, ieškoję sau naudos. Slavų padermės tais metais nebuvo vieningos, gyvenusios kas sau, jokio valstybinio junginio neturėjusios. Juo labiau, kad vokiečių feoda-

lai dėjo pastangas ir kliudė slavams sudaryti valstybinį junginį. Bet čekai ir lenkai buvo atsparesni. Vokiečiams čia teko pavartoti kitus kovos metodus.

Be kitų tų puldinėjimų pateisinimo, vokiečiai ėmėsi krikščionybės platinimo. Vokiečiai slavams bruko R. katalikų bažnyčią, o jau anksčiau iš Bizantijos plito pravoslavija, slavų gimtąja kalba bažnytinės apeigos atlikinėdama.

Vokiečiai, pavergę kai kurias slavų padermes, pradėjo brauti į prūsų žemes. Ūmu laikų pasiekė Vakarų Daugumos upės krantus, tai yra latvių gyvenamas žemes ir toliau estus. Vienur ir kitur telkėsi įvairūs riteriai, nuotykių ir sau naudos ieškotojai. Prūsai gynėsi, o pavergti sukildavo. Tada, anot K. Markso, prasidėjo popų pasaldintas šarlataninis šauksmas apie prūsų žiaurys. Tada vokiečių barbarai riteriai karu pasistūmėjo į prūsų žemes.

Apjungsęs kryžiuočių ir teutonų ordinas, švedsamas talkininkaujant, kėsėsi galutinai įsigalėti Pabaltijyje.

O įsistiprinus Pabaltijje, pradėti žygį į rusų žemes, bet čia kelią pastoją rusų caras Aleksandras Nevietis, sumušęs švedus prie Nevos upės, 1240 m. Girdi, "prochvostai buvo nustumti nuo rusų sienos".

Kryžiuočiams įsigalėjus Pabaltijje, prasidėjo neatlaidūs Lietuvos ir Lenkijos puldinėjimai. Tų visų vokiškųjų karo žygių tikslas buvo grobti ir vergiškai medžioti žmones. Tuose karo žygiuose ne vien tik vokiečių dalyvauta, bet ir kitų Europos riterių.

Čia ir gimė reikalas Lenkijai suartėti su Lietuvos-Rusijos valstybe. Taip rašo tos knygos autoriai pusl. 176. To meto Lietuva jų vadinama Lietuvos-Rusijos valstybe...

1385 m. Jadvygai ištekėjus už Lietuvos kunigaikščio Jogailos, susidarė Lenkijos ir Lietuvos-Rusijos valstybių asmeninė unija. Tos unijos dėka lenkų, lietuvių, rusų karinės pajėgos 1410 m. sutriuškino ordino galybę. Čia prisiminta, kad ir čekų dalyvauta tame kare. Ešą, lenkai ir čekai suprato savo tautų reikalų bendrumą. Čekų gusistai net pasiūlė lenkų karaliui čekų karūną. Šiam atsisakius, toji čekų karūna buvo pasiūlyta "didžiajam Lietuvos kunigaikščiui Vytautui, svarbiausiam žalgrio mūšio didvyriui", to veikalo žodžiais tariant. Bet imperatorius Sigizmundas palaikė Teutonų ordiną prieš Lenkiją ir Lietuvą. Jis tą sumanymą išardė.

Tai tiek toje knygoje

suminėta apie Lietuvos D. kunigaikštį Vytautą. Tiesa, to veikalo pusl. 213 pasakyta, kad 1429 m. Lucke, prie Volynijos, įvyko Rytų Europos valstybių gosudarių suvažiavimas. Tai buvęs pirmas toksai Rytų Europos valstybininkų suvažiavimas. Jame dalyvavo Romos karalius Sigizmundas, lenkų — Jogaila (Vladislovas), Lietuvos — Vytautas Didysis, šv. Tėvo atstovas, Bizantijos imperatoriaus ir danų karaliaus pasiuntiniai. To tarpvalstybinio diplomatų ir valdovų suvažiavimo sumanytojai buvo Vytautas Didysis ir karalius Sigizmundas. Svarbiausia buvo tartasi dėl iš Turkijos galimo pavojaus ir, tarp Lietuvos, Lenkijos bei ordino santykių suderinimo. Deja, tas pirmas istorinis Rytų Europos valstybių valdovų suvažiavimas išsiskirstė nieko jo dalyviams nesuteikęs.

5

Pusl. 261, skyrįje Rusijos valstybės XV-XVI a. diplomatija, ir vėl paliečiami Lietuvos valstybės reikalai. Ten pasakyta, kad Rusų carui Ivanui III labiausiai parūpo slavų gyvenamų žemių apjungimas. Maskovijos caras Ivanas trečiasis paskelbė, kad visos rusų gyvenamos žemės, kurios seniau buvo Kijevo žinioje, turi priklausyti Maskvai. Tais sumetimais, Ivanas trečiasis nepripažino, kad tos žemės yra teisėtai Lietuvos valdomos. Jis sutiko tik palaikyti su Lietuva paliaubų stovį, iki tas ginčas bus išspręstas. Kai 1503 m. Lietuvos pasiuntiniai atsilankė Maskvoj, tai rusų bajorai jiems pasakė: jei jūsų gosudarius nori amžinoj taikoj gyventi, turi tas žemes Rusijai atiduoti.

Ivanas trečiasis pasivadino visų rusų žemių gosudariu. Lietuva ir Lenkija prieš tokį jo titulavimąsi protestavo (pusl. 263). Toks santykių įtempimas paskatino Ivaną trečią sudaryti sąjungą su Krymo chano Mengli-Giriu. Ivanas trečiasis turėjo čia padaryti dideles nuolaidas ir pažadėti kai kurias to chano išlaidas apmokėti.

Nuo tada Krymo totoriai pradėjo savo karo žygius į Kijevo žemes ir už jų. Tuo būdu alino Lietuvos kunigaikštijos pajėgumą.

Šito veikalo autoriai nenusilepia ir atvirai pasako, kad to meto diplomatijos žygiai siekė Pabaltijio viso pajūrio. Ešą, Rusija buvo reikalinga visokeriopų technikos specialistų, siekta su Vakarų Europos prekybinių santykių. Gi pakelėje stovėjo Lietuva ir Livonijos ordinas, kurie kliudė rusams prieiti prie Baltijos jūrų. Girdi, Italijos meno meistrai, puosiesieji Mas-

kvą, ilgą laiką kelionėj turėjo sugaisti, vykdam į Maskvą per Moldavią, Krymą. Ešą tokios Ivano trečiojo atsargios ir gerai apgalvotos užsienio politikos XV a. gale "Ivanas trečiasis stipriai laikėsi nepriklausomai savo soste. Kartu su juo — Bizantijos imperatoriaus dukte. Po jo kojomis — Kazanė, Auksinės Ordos likučiai plūsta į jo rūmus. Novgorodas ir kitos rusų respublikos pavergtos. Lietuva apipiaustyta. Jos gosudarius — Ivano rankose įrankis. Livonijos riteriai nugalėti", tas pacituotas tame veikalė sakinytis iš K. Marx, Secret Diplomatic History of the XVIII Century, p. 81.

6

Toliau tame veikalė bus. 265 pasakyta, kad Rusijos ūkiniai ir karo reikalai verstė vertė labiau susirūpinti Vakarais negu Rytais. Ešą, Lietuva, Lenkija ir Livonija buvo užblokovusios Rusiją nuo Vakarų. Todėl buvo gyvas reikalas tą blokadą pralaužti. Rusijos imperijai išėjimas į Baltijos jūras buvo būtina. Buvę mėginta diplomatijos keliu tas klausimas išspręsti, bet nepasisekė. Ivanas trečiasis iš Livonijos reikalavo, kad Estijos Talino ir Tartų miestai kartu su jų apylinkėmis priklausytų Rusijai, bet Livonijos ordinas nesutiko.

Čia vieta prisiminti, kad esama daug panašumų į 1939—1940 m. Maskvos vestą politiką. Ir tada Maskva slaptuose savo pasitarimuose su Berlynu reikalavo Latvijos ir Estijos žemių. O vėliau dar pridėjo ir Lietuvą. Pradžioje vokiečiai antiko nesidomauti Latvijos, Estijos ir Lietuvos žemių likimu iki Nemuno. Vėliau ir Užnemunę hitlerinė Vokietija perleido Maskvos "interesų sričiai" už aukšą ir kitas gėrybes. Vadinasi, tais metais pasaulio lygintoju — Rusijos komunistų buvo tęsiama rusų caro Ivano trečiojo, pačių rusų istorikų pramintu žiauriu, politika.

Ivanas trečiasis, nesulaukęs iš Livonijos teigiamo atsakymo į jo reikalavimus, paskelbė karą. To meto rusų pavojus paskatino jį tą karą išieiti prieš Rusiją, Lietuvą, Lenkiją ir Daniją. Kazanės, Astrachanio sultonai, Krymo chanas subruzd atgauti, ką jie jau buvo praradę. Tada, anot to veikalo, prasidėjo Rusijos diplomatų uolus veikimas, kad tą besimezgantį bendrą frontą prieš Rusiją sukaldyti. Iš dalies rusų diplomatija šį tą laimėjo. Daniją nuo karo atšaldė. Turkiją paveikė, kad ši nepradėtų karo žygio į Kaukazą. Imperatoriui buvo pažadėta, kad Lenkija atiteks imperatoriaus

šuniui, o Ivanas trečiasis sau pasilikęs Lietuvą su visomis jos rusų gyvenamomis žemėmis.

Deja pradėta toji kova užtruko 24 metus. Rusija tiek buvo nualinta, kad tų savo užsimonimų turėjo atsisakyti. Belgai ir Lietuva su Lenkija turėjo išsižadėti Pskovo, Novgorodo, Smolensko. Ir tų visų įvykių akivaizdoje, Lietuvos bajorijos dalis sutiko su Lenkija pasirašyti 1569 m. Liublino uniją.

7

Diplomatijos istorijoje, pradedant pusl. 293, atpasakojama rusų diplomatijos veikla pradedant XVII a. Čia ir vėl prisimenama Lietuva.

Ešą, tą amžių Rusijos diplomatija stengėsi išspręsti tris svarbias problemas: Belorusijos ir Ukrainos žemių prijungimas Rusijai; būtinas išėjimas į Baltijos jūras; kova su Turkija ir jos vasalu Krymu.

Rusijos pradėto karo žygio dėka, 1654 m. iš Lenkijos-Lietuvos atimti Dorogobuž, Roslavl, Orša, Mogilevas, Smolenskas, Polockas, Vitebskas ir kiti miestai su jų žemėmis.

Kai rusų carui Aleksiejui pavyko užimti visą Belorusiją ir įsibrauti į Lietuvos sostinę Vilnių, tai caras Aleksiejus pradėjo save tituluoti gosudariu Didžiosios ir Mažosios visos Rusijos.

Kai Lietuva atsidūrė Svedijos globoj, tai Rusijos diplomatija tuoj sudarė priešsvedišką koaliciją su Danija ir Brandenburgu.

Deja, ir tų visokeriopų diplomatijos machinacijų ir karo veiksmų pagalba Rusijai ir vis dėlto nepavyko įsigalėti Pabaltijje.

Toliau jau eina šnekos apie Lenkiją kaip tokią ir Lietuvos vardas tos diplomatijos istorijoje dingsta. Jei dar prisimenama Lietuva, tai jau ne kaip valstybės veiksnys, bet tų žemių pavadinimas ir kam jos galutinai atiteko.

Jau beveik nuo rusų diplomatijos atsiradimo pradžios, pradedant caru Ivanu trečiuoju, nebuvo paleistas iš akių Baltijos pajūrys. Visi Rusijos carų, jų diplomatų ir karių žygiai buvo vedami ta kryptimi, kad Pabaltijje gyvenusias tautas nugalėti, neleisti joms savarankiai tvarkytis. Ir nebuvo vedama tovia politika, kad su jomis susitarti kaip lygus su lygiu, kad per jų žemes gauti išėjimas per Baltijos jūras į Vakarų Europą, Rusijos visą laiką buvo stengtasi tas tautas pavergti. O jei to siekta, tai reikėjo tas žygius teisinti, kad menamai anos tautos kliudė Rusijai susisieki-

mą su Vakarų Europa, kliudė susisiekti, kuris rusams buvo reikalingas ūkiniais ir karo sumetimais. Diplomatijos istorija tuos Rusijos imperijos žygius vienur atvirai, kitur nejučiomis teisina, o ne vien tik atpasakoja.

Ir štai kodėl Nikita Chruščiovas, būdamas Jungtinių tautų sąjungos posėdžiuose, išėjo iš pusiausvyros, nusiavė pusbatį ir veik visos žemės rutulio diplomatų valstybininkų akivaizdoje pradėjo tvoti stalą, kaip buvo prisiminta Pabaltijos valstybių okupacija. Štai kodėl Jungtinių tautų organizacijos posėdyje, gyvai suneirimo Rusijos atstovas V. A. Zorin, vienas iš Diplomatijos istorijos veikalo redaktorių, kai buvo prikišta ir teisingai pasakyta, kad Rusijos imperija yra viena iš didžiųjų dabar kolonialinių valstybių, kuri perėjo karo pasėkėjo užvaldė Lietuvą, Latviją, Estiją, pavertė jas savo kolonijomis, o kitas valstybes pasiėmė savo globon ir primetė joms maskvinę tvarką.

Lapkričio 12 d. Vliho suvažiavime prof. J. Pajaujis teisingai pastebėjo, kad prileistina, jog rusai gali geruoju išsižadėti kitų svetimų užgrobtų žemių, bet tik ne Pabaltijio valstybių.

Diplomatijos istorija yra lyg ir įrodymas to, kad bemažko 500 metų būvyje Rusijos imperija grūmėsi suktai, klastingai, protparpiais atvirai, kad per Baltiją — "iškirsti langą į Europą".

Deja, nors ne tik jau langą turi į Europą, bet ir plačius vartus, bet Vakarų Europą nuo Pabaltijio valstybių, kaip ir visą savo imperiją, atskyrė geležinė siena. Gerai, kad geležinė, ji turi surdyti.

Diplomatijos istorijos gale, pradedant 824 puslapiu ir baigiant 865. sužymėti įvairūs šaltiniai ir įvairiomis kalbomis tos istorijos bibliografija. Tai istorikams vertinga medžiaga.

PETRUKO RPESTIS

Tėvas išleido Petruką su te-ta j miesta, kur teta norėjo pasirinkti šiokių tokių reikmenų prekių liekanų krautuvėje.

Prieš išeidamas Petrukas susirūpinęs tėvą paklausė:

— Tėte, ar ir mane pirkote liekanų krautuvėje?

— Nesamone! — užginčio tėvas. — Iš kur tau tokia mintis atėjo?

— Tik pažiūrėk, kad mano visi rankų pirštai yra padaryti iš nevienodų liekanų...

RENKITE TUOS BIZNĖRIUS.
KURIE GARSINASI
"NAUJIEŠOSE"

P. Augustus — iliustracija "Zalčio pasaka"

MERRY CHRISTMAS

Avondale Savings & Loan Association

2965 MILWAUKEE AVE. CHICAGO 18, ILL.
PHONE Dickens 2-7700

Linksmų Šv. Kalėdų švenčių ir laimingų Naujųjų Metų klientams ir draugams linki

HEALTHY FOOD RESTAURANT

LIETUVIŲ VALGYKLA
J. ir PR. BICIONAI

3236 So. Halsted St. Tel. DA 6-9837

ŽAGARIEČIŲ KLUBAS

Metinių švenčių progą sveikina dienraštį Naujienas, visus savo narius, darbuotojus ir rėmėjus, linkėdamas geros kloties.

LIETUVIŲ ŽAGARIEČIŲ KLUBO VALDYBA:
PAUL MASHLONIS — Pirmininkas
ADELA BURBA — Vicepirmininkė
JUOZAS KETURAKIS — Užrašų raštininkas
HERMAN DANTA — Finansų raštininkas
ADELA SANKUS — Išdavininkė
MARTA MASIULIS — Išd. globėja - kontrolės rašt.
J. GELGAUDAS — Korespondentas,
3425 S. Emerald Ave., Chicago 16, Ill.

Linksmų Kalėdų švenčių ir laimingų Naujųjų Metų visiems savo klientams ir draugams linki

LEO TAVERN

JUSTINAS ir BARBORA LEONAUSKAI

4200 So. Western Ave.
Tel.: LA 3-1209

LINKSMŲ SVENTŲ KALĖDŲ IR LAIMINGŲ NAUJŲJŲ METŲ LINKI JUMS

P. and G. Texaco Service Station

7601 So. Western Ave. PProspect 8-9609

ALL AUTOMOTIVE — ALL AUTOMATIC TRANSMISSION — ALL ELECTRICAL SERVICE

PETRAS PISNYS GOTFRIDAS GRABYS

ANTANAS ROČIUS

Kaip aš steigiau rusų teatrą Vilniuje

Kaip ir visas lietuvių kultūrinis gyvenimas, taip ir teatrinis Vilniuje buvo giliai įleidęs šaknis nuo seno. Tik lenkams Vilnių okupavus, lietuvių teatrui beliko įnamio vaidmuo, tenkiantis dažniausiai pripuolamais moksleivių ir mėgėjų vaidinimais. 1939 metų rudenį sugrįžę, lietuviai Vilniuje atrado lenkų dramos teatrą, lenkų operetę, visą eilę lenkų lengvojo žanro teatrėlių, du žydų teatrus ir lietuvių teatro mėgėjų, greitai pasivadinusius "Vaidilos" teatru ir smarkiais šuoliais nuėjusius profesinio teatro keliu. O kai tais pačiais metais į Vilnių buvo perkeltas Kauno dramos teatro "jaunimas", jau Kaune pasižymėjęs aukšto meninio lygmens pastatymais, lietuvių teatrinis gyvenimas Vilniuje meniniu žvilgsniu atgavo sau prideramą svorį, kitaip sakant, — kaip ir dera Lietuvos sostinei, lietuvių teatras tapo pirmaujantis.

Kuriais keliais lietuvių teatrinis gyvenimas Vilniuje būtų toliau žygiavęs, kurių meninių laimėjimų būtų pasiekęs, sunku atspėti, tačiau numanu, kad jis būtų klestėjęs, nes pradžia buvo tikrai graži.

Deja, visą tą gražią pradžią nukreipė kita linkme greitai, 1940 metų birželio mėnesį, atėjusi Sovietų Sąjungos okupacija, sugriovusi visokią Lietuvos valstybės gyvenimą, o jos amžinąjį miestą perkrikštijusi į Lietuvos tarybų respublikos sostinę Vilnių.

Pagal Sovietų Sąjungos pagrindinį šūktį, tvarkantį meninį gyvenimą, kiekvienas menas turi būti socialistinio turinio ir tautinės formos. Ką reikšia socialistinis turinys mene, Sovietų Sąjungos išmintai yra visai aiškine, bet tikslios definicijos ligi šiol nesurado. O tautinė forma mene — tai tik priedanga, kaip gryniausia priedanga ir neteisėybė yra visi gražūs garsiosios Stalino konstitucijos žodžiai. Iš tikrųjų kiekvienas menas Sovietų Sąjungoje turi tarnauti valdandčiosios klasės interesų propagandai. O naujai okupuotose kraštuose prie minėto pagrindinio uždavinio prideda dar vienas — rusifikacijos uždavinys. Mokyklas užplūsta rusiški vadovėliai, knygų leidyklos spausdina rusų autorių vertimus ar jų originalus, teatrai daugiausiai vaidina tik rusų (sovietų) dramaturgų veikalus. Tačiau pats geriausias rusifikacijos įrankis — gyvas rusiškas žodis, palengva išvežtas iš valdinės apfinkos gimtąjį, mūsų atveju — lietuvišką, žodį. Rusiškas žodis turi skambėti ir teatre.

Blogas politikas būtų okupantas, jeigu atėjęs uždarinėtų esamus teatrus ir tuoj pat steigtų savuosius. Rusai to ir nedarė; jie leido gyvuoti esamiems teatrams, bet meninį gyvenimą tvarkantiems pareigūnams tuojau pat įsakė įsteigti ir rusų teatrą. Tarp tą meną, kaip tik teatrų sritį, tvarkančių pareigūnų 1940-41 metais šešis mėnesius teko būti ir man. Manau, kad pravartu palikti ateičiai, kaip tas darbas buvo atliekamas. Vienas iš įdomesnių to darbo epizodų yra Vilniaus rusų teatro steigimas.

Teatro direktorius draugas Vasinas

Nelengva buvo rūpintis Vilniaus miesto teatrais pirmuoju bolševikmečiu. Nežiūrint tautų "lygybės ir brolybės" šūkio, tautinis antagonizmas siūbavo visu smarkumu: žydai, keikdami praeitį ir skųsdami šiuo metu, reikalavo didelio dėmesio, nes dabar atėjusios jų dienos, lenkai visa gerkle šaukė, kad jų daugiausia Vilniuje gyvena, kad juos skriaudusi Lietuva (kuri savarankiškai miestas tevaldė vos keletą mėnesių), ir jiems dabar turinčios tekti visos lais-

vės ir gėrybės, surašytos Stalino konstitucijoje, o lietuviai taip pat nenorėjo nusileisti, nes Vilnius — Lietuvos, kad ir tarybinės, sostinė, nes Vilnius — lietuvių miestas. Tik rusai pradžioje jokio balso nekėlė; jų, neskaitant atsiųstinių iš Maskvos, kaip ir nebūvo, o jeigu kur ir buvo koks, tai, greičiausiai, savo laiku pabėgęs iš Rusijos nuo bolševikinio režimo ir dabar kukliai tylėjo susigūžęs, kaip pelė po sluota. O rusai, dabar atsiųsti iš Maskvos, turėjo "rimtesnio" darbo, negu organizuoti teatrų, — jiems reikėjo bolševikinti visą kraštą ir daboti, kad bolševikinimas praeitį sklandžiai ir ramiai, kad iš kurios nors pakampės neišsisiūbutų lietuvių suklimas.

Niekam primygtinai nespaužiant, nors ir buvo gautas iš Centrinio komunistų partijos komiteto įsakymas suorganizuoti rusų teatrą Vilniuje, tas įsakymas, apsvirtus kitais darbais, buvo padėtas į bylą apačią ir kurį laiką nevykdomas.

Deja, ilgai taip trukti negalėjo: pasirodė, buvo žmonės, kurie rūpinosi ir rusų teatru. Vieną rytmetį Meno reikalų valdybos viršininkas įvedė į mano kabinetą kokių dvidešimt aštuonerių metų vyrų ir rusiškai pasakė: "Susipažinkite ir aptarkite reikalą", o lietuviškai pridėjo: "Tai kandidatas į rusų teatro direktorius. Laikykis!"

Pirmą kartą paminėdamas draugą Vasiną (tokia to kandidato į teatro direktorius pavardė), negalėjau, nežiūrint jo dvidešimt aštuonerių metų amžiaus, parašyti "vyras", "vyriškis", o tik "vyrukas"; mažukas, raudonskrustis, geltonom garbanom ir mėlyno "bostono" šiek tiek apsitrynusia eilute, kuri, aiškiai, jam buvo kiek perduktali. (Matyt, jį gavo dovanų ar nusipirko Lietuvoje, nes iš Maskvos niekas nebuvo atvažiavęs kad ir su senu "bostono" drabužiu).

Draugas Vasinas buvo labai malonus: šypsojosi, plačia šypsena ir blizginio akimis. Vos atlikus susipažinimo ceremonijas ir atsėdus, jis iš karto čiupo jautį už ragų:

— Taigi, drauge viršininke, kokius jūs planus turite dėl rusų teatro?

— Prieš pradėdamas ką pla-

niauti, aš norėjau iš ty sužinoti apie jus pačius, drauge Vasinai. Sakysime, mane domina jūsų atvykimas į Lietuvos respubliką, kas jus siuntė ir visa eilė kitų klausimų.

— Niekas nesuntė. Aš, matote, buvau Raudonojo armijoje. Mano tarnybos laikas kaip tik baigėsi, todėl ir sugalvojau pasilikti čia. Man, žinote, čia labai patinka, ir aš neabejoju, kad jūs jaunas tarybinei respublikai būsite naudingas. Aš turiu tarybinio gyvenimo praktikos, ko jums, be abejonės, labai trūksta.

— Čia jūs teisus. O sakykite, — jūsų kvalifikacijos?

— Kaip tai?

— Na, jūsų mokslas, jūsų pasirošimas teatriniam darbui?

— Aš baigiau Aukštąją technikos mokyklą Leningrade. O iš kariuomenės išėjau leitenanto laipsniu.

Turiu atvirai pasisakyti, kad draugo Vasino asmenybė, iš pirmo žvilgsnio, bet kokio teatro direktoriaus vietai užimti man atrodė visai nepriimtina, tad tuojau paskubėjau atsiradusią galimybę išnaudoti neigiamam atsakymui:

— Tai kaip gi čia dabar? Jūs iš profesijos technikas... inžinierius... Tai jums reikėtų ieškotis darbo pagal savo specialybę, o ne brautis į menininkų pasaulį.

— Tai kad aš, drauge viršininke, labai mėgstu menininkus, ypatingai teatralus.

— Tat labai gražu iš jūsų pusės. Bet užimti teatro direktoriaus vietai reikia atitinkamų kvalifikacijų, atitinkamo išsilavinimo, dramos meno supratimo, vaidybos dėsnių pažinimo ir daugelio kitų dalykų.

— Kaip gi! Žinoma, žinoma. Aš labai susipažinęs su teatro menu, — mano tėvas Tulos teatro režisierius!

Šioje vietoje negalėjau nuslėpti atsiradusios šypsenos, kurią draugas Vasinas, matyti, pastebėjo, nes jo kalbos tonas staiga pasikeitė:

— Ką mes čia, drauge viršininke, daug kalbėsime! Aš turiu tokią raštą, gal jis padės mums klausimą išspręsti.

Ir draugas Vasinas padavė man rusiškai prirašytą lakštą popierio. Tai buvo jo prašymas rusų teatro direktoriaus vietai gauti. Ant prašymo kam-po taip pat rusiškai buvo užrašyta: "Prašome draugą Vasiną skirti Rusų dramos teatro

direktoriumi. Vilniaus miesto komunistų partijos komiteto sekretorius Bartuška".

Komunistų partijos prašymas mums, aišku, buvo įsakymas, ir draugas Vasinas tapo dar nesamo Vilniaus rusų dramos teatro direktorius.

Reikalas atsiduria Maskvoje

1940 metų gruodžio mėnesio pradžioje visa eilė Lietuvos me-

no darbuotojų buvo išsiųsti Maskvon. Važiavo muzikų, teatroly, dailininkų ir kitokių menininkų. Reikalas buvo formuluo-tas taip: gauti informaciją būsimai lietuvių meno dekadai Maskvoje. Panašios menininkų grupės buvo atvykusios ir iš Estijos bei Latvijos.

Taip nuvykusiuji iš Lietuvos teko būti ir man. Išpūdžius (Tešinsys 3-me psl.)

Linksmų Kalėdų švenčių ir laimingų Naujųjų Metų savo kostumeriams ir draugams linki

"VILIJA" LIQUOR

JANINA ir ANTANAS KIESYLIS, Sav.

3529 So. Halsted Street
Yards 7-0171

Našlių, Našliukių Draugiškas Klubas

sveikina Naujienas su Naujais 1961 metais ir linki sėkmės lietuviškosios spaudos darbe!

Chicago's Lietuvių Našlių ir Našliukių Draugiško Klubo Valdyba:

ANTANAS BUBLIS — Pirmininkas
JUOZAS JUSEVICIUS — Finansų raštininkas
JUOZAS BALIČAS — Išdavininkas

Linksmų Kalėdų švenčių ir laimingų Naujųjų Metų linki savo klientams, draugams ir pažįstamiems

KRISTINA IR EMILIS KURAIČIAI

MAISTO KRAUTUVĖ

2500 W. 69th St. Tel.: PProspect 6-2229
CHICAGO 29, ILL.

LINKSMŲ KALĖDŲ ŠVENČIŲ IR LAIMINGŲ NAUJŲJŲ 1961 METŲ

Būkite visi sveiki, lietuviai!

Sveikina

CHICAGOS LIETUVIŲ SUVALKIEČIŲ DRAUGIJA VALDYBA IR VISI NARIAI

2622 W. 69th St. Tel. GR 6-9638

Kaip aš steigiau rusų... (Atkelta iš 2 pusl.)

iš Maskvos, jos teatrus ir sutik-
tus žmones aprašysiu kita pro-
ga. Dabar mums rūpi Vilniaus
rusų dramos teatras, kurio klau-
simas buvo iškeltas ir ten —
Visasąjunginiame meno reikalų
komitete, atseit, įstaigoje, nuo
kurios tiesiogiai priklauso kiek-
vienos respublikos, taigi ir Lie-
tuvos tuomet, Meno reikalų val-
dyba.

Cia reikia pažymėti, kad ir
nesamo Vilniaus rusų dramos
teatro direktorius draugas Vas-
sinas taip pat važiavo ir Mas-
kvoje. Visasąjunginiame meno
reikalų komitete, į kurį mes bū-
davome kasdien šaukiami po du
kartu, neatstojo nuo manęs nei
žingsnio, nežinau, ar bijodamas,
kad aš, nepažindamas sovietinio
gyvenimo, neįpulčiau į bėdą, ar
kad, jo nekoreguojamas, nesu-
gadinčiau jam planų. Deja, cer-
berio vaidmuo jau nepavyko!
Jo neprašyta globa man buvo
labai įkyri, ir aš naudojau kiek-
vieną progą, kad tik draugo Vas-
sino asistacijos nusikratyčiau.

Vieną rytą, atvykęs į Visa-
sąjunginį meno reikalų komite-
tą, gavau kvietimą raštu, kad
tuojau pat prisistatytčiau pas
komiteto pirmininko draugo
Chrapčenkos pavaduotoją (pa-

varde pamiršau) visų tarybi-
nių teatrų reikalams ir pada-
ryčiau pranešimą apie Lietuvos
tarybų respublikos teatrus.

Gana patogia apstatytame
kabinete mane pasitiko labai su-
veltomis, juodomis garbanomis,
stambus, apie keturiasdešimt
metų amžiaus vyriškis ir liek-
na mergina, juoda šilko sukne-
le. (Tarp kitko: Meno reikalų
komitete buvau nustebintas vi-
sų merginų "puošnumu". Nors
ir ne vietoje ir ne laiku juodos
šilko suknelės, bet beveik kiek-
viena komiteto tarnautoja šito-
kiu drabužiu buvo pasirendžiusi.
Šitas "puošnumas" labai nesu-
derino prie bendrojo visos Mas-
kvos moterų vaizdo, kad aš, ne-
išskentęs, vieną žemesnį tarnau-
toją paklausiau apie tokio puoš-
numo priežastį. Ji šypsodama,
kad aš, nepažindamas sovietinio
gyvenimo, neįpulčiau į bėdą, ar
kad, jo nekoreguojamas, nesu-
gadinčiau jam planų. Deja, cer-
berio vaidmuo jau nepavyko!
Jo neprašyta globa man buvo
labai įkyri, ir aš naudojau kiek-
vieną progą, kad tik draugo Vas-
sino asistacijos nusikratyčiau.

Pavaduotojas respublikinių
teatrų reikalams pasisodino ma-
ne priešais, pastūmėjo man "tra-
dicinį" arbatos stiklą, o jo se-
kretorė įsikūrė čia pat su blok-
notu ir pašėliu rankose. Aš
tuojau sumečiau, jog mūsų po-
kalbis bus stenografuojamas, ir
perspėjau save kalbėti labai at-

sargiai, kad neprišnekėčiau k-
voki nereikalingų dalykų.

Po būtinųjų abipusio man-
dagumo žodžių aš lėtai, apsvars-
tydamas kiekvieną sakinį ėmiau
dėstyti apie septyniolika šikių
ar tokių teatrų, tuo metu bu-
vusių Lietuvoje, iš kurių tik
septyni buvo lietuviški, trys žy-
diški, šeši grūnai lenkiški, su-
sispieję viename Vilniaus mies-
te, ir septynioliktasis, taip pat
Vilniuje, mūsų vadinamas "ba-
belio bokštu", kuris žadėjo vai-
dinti rusiškai, lenkiškai, žydi-
škai, lietuviškai, bet buvo užsi-
angažavęs tik vienu lenkišku ir
vienu žydišku pastatymu.

Mano kalba buvo ilga ir, tur-
būt, nuobodė, nes pavaduotojas
teatrų reikalams lyg ir nelabai
jos klausėsi. Tačiau sekretorė
rūpestingai ir skubiai užrašė
nėję kiekvieną mano žodį.

— Bet aš esu nustebintas, nie-
ko negirdėdamas apie rusų tea-
trą, — pareiškė mano visasą-
junginis viršininkas.

— Aš suprantu jus, drauge
viršininke, ir suprantu rusų tea-
tro reikalą. Tačiau padėtis yra
tokia, kad pati didžioji kliūtis
yra patalpų trūkumas. Rusų
teatras, aišku savaime, turi būti
sostinėje. Tuo tarpu šiuo me-
tu ir Vilniuje mes, kaip jūs jau ži-
note, turime vienuolika teatrų,
o teatrams tinkamų pastatų tē-
ra vos ketvertas. Kiti teatrai
vargsta įvairiose, jų paskirčiai
netinkamose salėse. Be to, juk
rusų teatro mes negalime įkur-
dinti bet kaip. Rusų teatras sa-
vo darbui turi turėti sąlygas,
nei kiek neblogesnes už mūsų
republikinį teatrą. Bet aš abe-
joju, ar politiškai būtų tikslu
iškelti mūsų respublikinį teatrą
iš jo dabar turimų patalpų ir
ten įkurdinti rusų teatrą. Ga-
lima dar būtų kalbėti apie rusų
teatro įkurdinimą viename iš
dviejų dabar lenkų užimtų tea-
trų. Bet tie teatrai nėra pakan-
kamai patogūs, o antra — at-
sižvelgiant į didelį skaičių len-
kų gyventojų Vilniuje, abejoju,
ar tai politiškai būtų tikslu.

— Jūs galvojate visai bol-
ševikiškai, — pasakė man pa-
gyrimą draugas viršininkas. —
Bet ką nors rusų teatro reika-
lu jūs jau esate darę? — pa-
klausė jis, ir aš supratau, kad
draugas Vasinai ir čia jau bu-
vo suskubęs apsilankyti prieš
mane.

— Taip, Vilniuje ir Kaune
mes pravedėme rusų aktorių

konkursą. Mes atrinkome kokį
penkiolika žmonių, kažkada dir-
busių rusų teatruose arba vai-
dinusių mėgėjų rateliuose. Bet,
jeigu man bus leista, aš ir čia
norėčiau pareikšti savo asme-
ninę nuomonę.

— Labai prašau. Jūsų nuo-
monė mums ytin svarbi, nes
jūs pažįstate realiai vietos są-
lygas.

— Aš manau, kad rusų tea-
tras turi mokyti mūsų teatrus
tarybinio vaidybos meną. Mes
turime labai stiprų lietuvių tea-
trą Vilniuje, ir tam rusų tea-
tro kolektyvui, kurį mes pripuo-
lamai surinkome, tikrai bus to-
li ligi tokio meninio lygmens,
nekalbant jau apie tai, kad ir
jiems, kaip ir mums, bus ytin
sunku suvokti tarybinio teatro
meno esmę. Man rodosi, kad
šiandieną mūsų respublikoje ga-
lima kalbėti tik apie rusų mė-
gėjų teatrą.

Šios mano parinktais žodžiais
ramiai pasakytos kalbos išdava
mane visai pritrenkė, nes tikė-
jaisi tik dviejų dalykų: arba
rusų teatro klausimo atidėjimo
neribotam laikui, arba draugo
Vasino ir jo suorganizuoto ko-
lektyvo degradacijos į mėgėjus,
kurie turėtų tenkintis kokios
nors mokyklos sale ir mažute
subsidija iš Meno reikalų val-
dybos sąmatos panašiams rei-
kalams.

— Jūs visai bolševikiškai gal-
vojate, — ir vėl mane pagyrė
viršininkas. — Mes padarysime
štai kaip: jūs Vilniuje pastaty-
site arba įrengsite rusų teatrui
tinkamas patalpas, o aš jums
atsiųsiu trupę: perkelsiu kurį
nors iš vadovaujamo Maskvos
ar Leningrado teatrų, o dar ge-
riau — sudarysiu naują kolek-
tyvą iš kurios nors pirmos eilės
teatrinės mokyklos absolventų.

Tokios staigmenos visai pri-
trenktas griebiausi dar paskuti-
nės apsigynimo vilties:

— Tačiau mes patalpų, kaip
jau kalbėta, visai neturime...

— Aš gi tuojau ir nesiunčiu
jums teatro. O patalpas jūs
įrengsite.

— Mes sąmatoj tokiam reika-
lui neturime pinigų.

— Kreipkitės į Komisarų ta-
rybą. Ji tokiam reikalui turi
duoti lėšas. O kai jau teatras
bus įrengtas, pranešite man.
Tada žiūrėsime.

Šitai pasikalbėjimą baigus
uždariau Visasąjunginio meno
reikalų komiteto pirmininko pa-
vaduotojo respublikinių teatrų
reikalams kabineto duris. Bu-
vau priblokštas ir nusiminęs.
Štai, prie ko privedė mano gu-
dravimai! Jau geriau tame tea-
tre būtų vaidinę vietiniai ru-
sai, negu visa goveda mums vi-
sai svetimų maskviečių ar le-
ningradiečių!

Nenustebau, kai pamačiau
čia pat stovintį draugą Vasiną,
kuris tuoj pripuolė su klausimu:
— Na kaip? Koks sprendimas
teatrų reikalais?

— Pakalbėsime, kai grįšime
namo ir turėsime daugiau lai-
ko. Dabar skubu pietauti.

Gana maloni akimirka

Sugrįžęs į Vilnių, ramiai ap-
svarsčiau, kas man tuojau da-
ryti rusų teatro reikalą. Susi-
kirtimas su draugu Vasinu jau
buvo neišvengiamas, todėl bi-
jojau, paprastai sakant, įkišti
uoodega. Reikėjo veikti skubiai.

Vilniaus mieste, Liejyklos
gatvėje, buvo (o gal ir dabar
tebėra) didelis pastatas, vadi-
namas "Tempo" sale, kurią ra-
miais laikais naudodavo sporti-
ninkai savo pratyboms ir įvai-
riems parengimams. Jau prieš
kelionę į Maskvą stokojuoju tea-
trinių patalpų, buvau nužiūrė-
jęs, kad toje salėje galima įren-
gti neblogas teatrėlis. O dabar
apie "Tempo" salę pagalvojau
taip: kam rengti teatrėlis, jeigu
galima įrengti geras teatras;
nieko amžino pasaulyje nėra, —
jeigu mano planas pavyks, Vil-
niaus miestas turės dar vieną
gerą teatrą, o ar atvykėliai ru-
sai tame teatre vaidins ir ar il-
gai vaidins, parodys ateitis.

Paskambinau tuometiniam
Vilniaus miesto architektui V.
Žemkalniui ir išdėčiau savo rei-
kalą. Bet jis, apsvieręs darbus,
nesutiko man pagelbėti, o pasiū-
lė kitą architektą, kuris užda-
vinį atliks visai gerai. Gai-
la, architekto pavardės nepame-
nu, bet kai paaiškinau dalyką ir
paprastai paruošti nesigailint
lėšų, teatro projektą, jis savo
darbą atliko puikiai. "Tempo"
salė ir visas pastatas turėjo bū-
ti perstatomas, prijungiant dar
vieną gretimą pastatą. Nauja-
sis teatras būtų turėjęs didelę
sceną, septyniems šimtams žiū-
rovų salę su balkonais, ištaigin-
gus fojė, aktorių kambarius, de-
koracijų sandėlius, dirbtuves,
net savo restoraną; visi vidaus
įrenginiai turėjo būti paskuti-
nysis modernios teatrų statybos
šūkis. Ir dar džiaugiasi tuo,
kad darbas architekto buvo atli-
ktas greitai, nes man, atsižvel-
giant į susidariusią padėtį, rei-

škėjo skubėti. Kai mano archi-
tektas atnešė visus planus ir...
misarų Tarybą, atseit, Ministe-
sematą, ji siekė netoli trijų mi-
lijonų rublių! Bet dėl pinigų
aš mažiausiai kvaršinau sau
priešais Miesto sodą. Reikėda-
vo kreiptis į mažame kambare-
lyje susispietusius milicininkus,
kurie, išklausingę kas toks, pas
žiuoju į Kauną, į Komisarų Ta-
davo telefonu, pasiklausdami,
ar tokį ir tokį pilietį priims, ir,
Sunku būdavo patekti į Lie-

tuvos tarybų respublikos Ko-
misarijų kabinetą, įsikūrusį naujo-
se Taupomųjų kasų rūmuose,
priešais Miesto sodą. Reikėda-
vo kreiptis į mažame kambare-
lyje susispietusius milicininkus,
kurie, išklausingę kas toks, pas
žiuoju į Kauną, į Komisarų Ta-
davo telefonu, pasiklausdami,
ar tokį ir tokį pilietį priims, ir,
Sunku būdavo patekti į Lie-

(Tęsinys 4-ame puslapyje)

Linksmų Kalėdų švenčių ir laimingų Naujų Metų linkime
visiems savo kostumeriams ir draugams

BALYS RADIO & TELEVISION

GIFTS — RECORDS — APPLIANCES
SALES & SERVICE
B. J. Brazdžionis

2646 West 71st Street Chicago 29, Ill.
Tel.: PProspect 8-5374

ZIEMOS ŠVENČIŲ — KALĖDŲ IR NAUJUŲ METŲ proga sveikiname visus giminičius, draugus ir gausius pažįstamus

POVILAS ir SOFIJA MILASEVIČIAI

Linksmų Kalėdų ir laimingų Naujų Metų linki draugams ir visiems lietuviams

MUTUAL FEDERAL SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

Vadovybė:

JOHN J. KAZANAUSKAS
Prezidentas
PETER KAZANAUSKAS
Viceprezidentas
STEPHANIE KAZANAUSKAS
Sekretorius - Išdininkas
ANTHONY L. LAPINSKAS
Skr.-Išdininko padėjėjas
ir advokatas

Direktoriai:

JOHN J. KAZANAUSKAS
PETER KAZANAUSKAS
JOSEPH W. KILIKEVIC
PETER KRAUJALIS
ANTHONY L. LAPINSKAS
WALTER MISEVICH
CASIMER G. OKSAS
ANTHONY VILKAS
JOHN ZELIS

Mutual FEDERAL Savings
AND LOAN ASSOCIATION
CHARTERED AND SUPERVISED
BY THE UNITED STATES GOVERNMENT

2202 West Cermak Road Chicago 8, Ill
Phone: Virginia 7-7747

"PLANINGAS TAUPYMAS MOKA GERUS DIVIDENDUS"

Ziemos švenčių proga sveikinu Dr. P. Grigaitį, M. Gudelį, NAUJIENŲ štabą, Wisconsinine gyvenančius Smilgus, ir visus gerus draugus bei pažįstamus

SIMON GALZIN

857 West 50th Street
Tel.: BOulevard 8-4514

ŠVENTŲ KALĖDŲ IR NAUJUŲ METŲ PROGA SVEIKINA CHICAGOS IR JOS APYLINKĖS LIETUVIUS

JOHN J. KAZANAUSKAS
MUTUAL FEDERAL SAVINGS AND
LOAN ASS'N. PREZIDENTAS

Kaip aš steigiau rusų... (Atkelta iš 3 psl.)

fik gavę iš ten sutikimą, išrašydavo "įėjimo orderį", tiksliai pažymėdami laiką, kad per daug ten neužtruktumėi ir nelandžio-tumei kur nereikia.

Man rūpėjo patekti pas patį Komisarų tarybos pirmininką draugą Gedvilą. Ilgai teko lauk-

ti jo sekretorės kambaryje, kol vykdomyji Maskvos valdovų ranka Lietuvoje atidarė savo iš-taigiai įrengto kabineto duris.

— Kokių reikalų?

— Drauge pirmininke, aš iš Meno reikalų valdybos... Reika-las toks: mes esame būtinai reikalingi patalpų rusų teatrui... Aš čia turiu planą, brėžinius, sąmatą ir mūsų raštą... Labai

reikalingas lėšas, — dėstau aš jam savo reikalus tarpduryje.

— Parodyk, — Gedvila pa-ėmė iš manęs popierius ir nu-ėjo prie savo stalo. Aš nusekiau iš paskos. Jis greitai pervertė visus lakštus, perskaitė mū-sų raštą ir pašoko:

— Ar jūs pasiutot visi?! Pi-nigų! Pinigų! Pinigų! Iš kur aš paimsiu?! Trys milijonai ru-blių! Gal manai, kad jie taip lengvai mėtosi?! Nesamoni!

loje, kuri su draugo Vasino iš-lėkimu dar nepasibaigė.

Švelnus sovietiškas prausimas

Meno reikalų valdybos virši-ninko nebuvo įstaigoje, ir man teko budėti prie jo telefono. Bu-vo graži diena, ir saulutė links-mai, žaidė ant rašomojo stalo. Nors šokiadienis, bet nuotaika buvo kažkokia šventiška. Tokiu ankstyvu metu dar nei vienas lankytojas iš teatrų pasaulio nebuvo užsukęs ir sugadinęs man dienos, prašydamas pinigų, šmeiždamas kitą teatrą ar savo teatro bendradarbi.

Staiga kažkaip grėsmingai ir piktai suskambėjo telefonas, ir šventiška nuotaika išgaravo, lyg niekada nebuvusi, nors saulutė ir toliau tebežaidė ant rašomojo stalo. Dar labiau nuotaika pa-sikeitė, kai pakėliau telefono ra-geį:

— Čia Meno reikalų valdyba.
— Mums reikalingas Rūkas.
— Aš pats kalbu.

— Tuojau pat prisistatyti į Vilniaus miesto komunistų par-tijos komitetą, pas draugą Sit-nikovą! — ir aname telefono laido gale trinktelėjo padeda-mas ragelis.

Vilniaus miesto komunistų partijos komitetas, kaip savo kišene, tvarkė visą to miesto gyvenimą — ūkinį, socialinį, kultūrinį ir net asmeninį. Komiteto sekretoriumi, mūšiška! pirmininku, buvo kažkoks at-siūstinis iš Rytų Bartuška. Ne-žiūrint lietuviškos pavardės, jis nei žodžio nemokėjo lietuviškai ir, greičiausiai, jo pavardė žmo-nių akimis apdumti iš slaviškos Bartuško buvo perdirta į Bar-tuška. Tas sekretorius turėjo visą eilę pavaduotojų atskiroms gyvenimo sritims. Mokslą ir meną valdė draugas Sitnikovas, pas kurį ir buvau reikalauja-mas.

Su draugu Sitnikovu jau bu-vo tekę susitikti, ir mano są-monėje jau buvo susigulėjęs toks jo paveikslas: vidutinio ūgio, kresnas, blyškus ir pla-taus veido, kurio niekada nenu-šviečia šypsena, truputį spie-giamo balso ir kampuotų jude-sių. Simpatijos tokiam žmogui, bent aš, pajauti niekada nega-lėčiau, nes visą laiką nesamo-niškai dabojies, kad nepagrie-btų tau už gerklės.

Sitnikovo pakvietimas, ir dar toks piktas, nieko gero nežadėjo. Aš nujauciau, kad čia gali būti Rusų teatro reikalas, bet iš ku-rio kampo būsiu puolamas, nie-kaip negalėjau numanyti. Lė-tais žingsniais matuodamas sau-lės nužertą Katedros aikštę, kū-riau įvairias teorijas ir apsigy-

— Išrinktas ne-... ir net panašiu metodu, kaip ir jo vartojamas... Pašokau nuo suolo, trinktelė-jau kumščia į stalą ir sušukau dar garsiau už jį: — Prašau manęs nekolioti! Aš (Tęsinys 5 psl.)

Vilniaus miesto komunistų partijos komitetas buvo įsikū-ręs Gedimino gatvėje, moderni-kuose namuose, priešais "Val-gio" svetainę. Rūmų apatinia-me aukšte buvo milicininkų, ku-rie, apklausinėję kas, pas ką, ku-riuo reikalu, nurodydavo, kur reikia eiti. Man teko palpėti į antrąjį aukštą, kur buvo drau-go Sitnikovo kabinetas. Jo kam-bario durys buvo praviros, o pats Vilniaus miesto mokslo ir meno valdovas, popierių glėbį nusitvėręs, lakstė koridoriais. Kelis kartus jis pralėkė ir pro mane, stovintį prie jo kabineto durų, bet į mano pasveikinimą nieko neatsakė. Pagaliau laks-tymas pasibaigė, ir draugas Sit-nikovas atsėdėjo prie savo ra-šomojo stalo. Aš pasibeldžiau į atidarytą ir išgirdau trumpą šūktelėjimą:

— Įeikite!
— Ar galima su paltu ir kalio-šais?

— Įeikite!
Priėjau prie jo rašomojo sta-lo ir sustojau. Sitnikovas, nė žodžio nesakydamas, galva pa-narinęs, knisosi po savo stalčių. Tokioje tylos atmosferoje pra-slinko gera minutė. Aš neišken-tęs paklausiau:

— Gal galima atsisėsti?
— Kokios čia kvailystės!?

Sėskit!
Atsisėdau priešais, iš priėmi-mo nuotaikos jau gerai supras-damas, kad šitas pasimatymas man nieko labo nežada. Ir vėl ilga-tyla, kurią nutraukė rė-kiantis ir spiegiąs Sitnikovo balsas. Jis išmeigė savo plien-nes akis į mane, paraudo ir ėmė, maždaug, šitokiais žodžiais bombarduoti, neatsikvėpdamas ir neįsėsdamas man įsikšti:

— Ką jūs pridirbot Maskvo-je?! Kurių galų ten važiuot?! Jūs nesubrendėsite! Jūs nežino-t sovietinio gyvenimo tvarkos!

Kaip jūs galėjote lauzyti jums duotas direktyvas?! Aš jus dar sutvarkysiu! Kaip jūs ten pa-statėt Rusų teatro klausimą?! Tai sabotažas! Tai nacionalis-tinis šovinizmas! Ar jūs žinot, kuo tai kvepia?!

Visos jo žodžių srovės nebe-atsimenu, bet toji srovė buvo plati ir liejosi triukšmingai, vis augdama, vis smarkėdama, vis labiau grąsindama. Su okupan-tų veiklos taktika jau buvau spėjęs gerokai susipažinti. Mano smegenynas, jam šūkaujant, greitai veikė, ieškodamas būdų, kaip iš tos blogos padėties iš-bristi. Žinojau, kad, jeigu ty-lėsiu ir nerasiu jokios galimy-bės atsispirti, mano popieriai bus visai blogi, ir toji Rusų te-atro byla man gali pasibaigti labai liūdnai. Taip pat žinojau,

Linksmų Kalėdų ir laimingų Naujųjų Metų savo klientams ir visiems draugams linki

CLUB ALDONA LIQUORS

ANTANAS IR A. ALDONA LAURINAČIAI, Sav.

4348 So. Western Ave. Phone VI 7-0970

Linksmų Kalėdų ir laimingų Naujųjų Metų visiems savo kostumeriams ir draugams linki

STASYS IR JUZEFA RAMANAUSKAI

MAISTO KRAUTUVE

4559 S. Hermitage Ave. Tel. Yards 7-1564

Linksmų Kalėdų ir Laimingų Naujųjų Metų Savo Klientams ir Visiems Draugams Linki

MARINELLO BEAUTY SHOP

VISŲ RŪSIŲ GROŽIO KULTŪRA
MRS. JOSEPHINE CHIPAS, Savininkė

Šeštadieniais nuo 9 ryto iki 6 val. vakaro. Kitomis dienomis nuo 9 val. ryto iki 9 val. vakaro. Pirmadieniais, trečiadieniais ir sekmadieniais uždaryta.

3600 SO. EMERALD AVE. Tel.: Lafayette 3-9741 (įėjimas iš 36-tos gatvės)

Linksmų Kalėdų švenčių ir laimingų Naujųjų Metų linkime visiems savo kostumeriams ir draugams

BRIDGEPORT TAP

MR. AND MRS. GINTILAS

3503 1/2 So. Halsted St. Tel.: Yards 7-3692

Kalėdų švenčių ir Naujųjų 1961 Metų progą

nuoširdžiai sveikiname visus mielus savo bendradarbius, klientus, draugus, pažįstamus ir bendrai visą lietuvišką visuomenę, linkėdami šventiškos nuotaikos bei linksmybės, tyro džiaugsmo su vidiniu pasitenkinimu, pelnyto pasisekimo ir geros sveikatos!

P. LEONAS REAL ESTATE

2735 West 71st Street Chicago 29, Illinois
Tel.: WALbrook 5-6015

Linksmų Kalėdų švenčių ir laimingų Naujų Metų linkime visiems savo kostumeriams ir draugams

PIVARONAS KEPYKLA

Kepa Ruginę Lietuvišką Duoną ir kitus kepsnius.

4622 So. Marshfield Ave. 3200 So. Halsted Street
Tel.: FRontier 6-4622

Linksmų Kalėdų ir laimingų Naujųjų Metų visiems naujienė-čiams ir draugams linki

Juozapas Balčiūnas
LIET. TAUTINIŲ KAPINIŲ
Prezidentas
MARQUETTE PK. LIETUVIŲ
NAMŲ SAVININKŲ Prezidentas.

LIETUVIŲ AUDITORIJOS
direktorius ir Naujienų
skaitytojas nuo pirmo
Naujienų numerio.

7155 S. Sacramento Ave. GRovehill 6-5078

Malonaus džiaugsmo Kalėdų šventėse ir geresnės sėkmės Naujuosiuose 1961 Metuose visiems savo klientams ir draugams linki

VALERIJONAS ŠIMKUS

Generalinis kontraktorius

2618 W. 71st Street, Chicago 29, Ill. Tel. PProspect 8-4268 ir 69

Linksmų Kalėdų ir laimingų Naujųjų Metų visiems mūsų klientams, draugams ir pažįstamiems linki

SAM'S LOUNGE

SIMAS IR JADVYGA KVEČAL, Savininkai

1724 W. 47 St.

Linksmų Kalėdų švenčių ir laimingų Naujųjų Metų linkime visiems savo kostumeriams ir draugams bei pažįstamiems

F. G. LUCAS and COMPANY

REAL ESTATE

4108 Archer Avenue Tel.: LA 3-5107

Linksmų Kalėdų švenčių ir laimingų Naujų Metų linkime visiems savo klientams ir draugams

EDVARDAS SAUNORIS

GĖLYNAS

Tel. PR 9-1355
3942 West 111th Street, Chicago, Ill.

Linksmų Kalėdų švenčių ir laimingų Naujų Metų linki savo klientams, draugams ir pažįstamiems

BRUNO KLEMKA

Home Builder and General Contractor

3931 W. 62nd Street Chicago 29, Ill. Reliance 5-1384

— Kaip tai? Vadinasi, viską, ką mes jau padarėme...

— Taip. [Viską, ką mes jau padarėme, reikia panaikinti ir laukti atsiunčiamo Rusų teatro.

— Tai, vadinasi... Ir rusų te-atro direktorius jums neberei-kalingas?

— Kol kas ne. Reikalingas bus, kai bus teatras. Tik aš ma-nau, kad, atsiūsdami teatrą, jie atsiųs drauge ir jo direktorių. Malonu buvo pabendradarbiauti, drauge Vasinai, bet reikla skir-tis. Aš čia nieko dėtas. Toks jau parėdymas buvo Maskvoje. Bet aš neabejoju, jūs gausite darbo savo specialybėje...

Aš nepabaigiau kalbos. Drau-gas Vasinas pašoko:

— Tai mes dar pažiūrėsimė! — ir pustekinis išlėkė iš ma-no kabineto, stipriai užtrenkda-mas duris.

Nors ir taip melodramatiškai pasibaigusi, tai buvo viena pa-čių maloniausių man akimirky visoje Vilniaus rusų teatro by-

Kaip aš steigiau rusų... (Tęsinys iš 4-to psl.)

kol kas esu Lietuvos tarybų respublikos valdininkas! Manęs įžeidinėjimas yra visos Respublikos įžeidinėjimas. To, tamsa, teisės neturi! Jeigu tamsai kas neaišku, prašau klausiti. Aš pasirošęs paaiškinti, bet kolioiti savęs neleisiu!

Efektas buvo didelis. Draugas Sitnikovas, tur būt, niekada ir nepamanė, kad gali atsirasti žmogus, kuris išdrįs šitaip

kirstis su tokiu visagaliu Vilniaus miesto mokslo ir meno valdytoju. Jis, kaip buvo akis įsmėigęs į mane, taip ir liko, nesuskubo pratarti nei žodžio, nes aš, naudodamasis jo apstulbusia tyla, skubėjau tvirtinti savo pozicijas:

— Ką aš Maskvoje Rusų teatro reikalui kalbėjau, viskas yra stenografuota, ir tamsta gali stenogramos nuorašą kiekvienai atveju išreikalauti. O kas liečia direktivas, tamsta, man iš-

važiuojant į Maskvą, Jokū di-rektyvų nedavei. Gi klausyti savo pavaldinio, tariamo Rusų teatro direktoriaus Vasino, di-rektyvų aš neturiu reikalo. Be to, naujas Rusų teatro Vilniuje steigimo planas buvo pasiūlytas ne mano, o visąsąjunginio meno reikalų komiteto pirmi-ninko pavaduotojo respublikinių teatrų reikalams. Pavaduotojas yra mano tiesioginis viršininkas, ir aš turiu jį klausyti. Dabar išeina, kad aš turiu klausyti tamstos. Tai reikia, pagaliau, išspręsti kompetencijos klausimas: ar mūsų Respublikos teatrų reikalais paskutinį žodį taria Visasąjunginis meno reikalų komitetas, ar Vilniaus miesto komunistų partijos komitetas, kuris yra dar priklausomas mūsų Respublikos komunistų partijos centro komitetui. Vietoj to, kad visus tuos klausimus išsiaiškintum žmoniškai, tamsta iš karto imi rėkti ir mane kolioiti sabotaziniuku ir kitais negražiais vardais. Aš šito nenutylėsiu. Aš tuojau pat rašysiu raportą Maskvai ir skųsiu tamsta...

Vaištas pasirodė labai geras. Draugas Sitnikovas atlyžo, jo plieninės akys apsilbausė, ir jis visai ramiu tonu tarė:

— Kam čia karšėtuotis. Ir nesukubėkime skustis. Mes visą reikalą išsiaiškinsime čia pat.

— Aš ir noriu išsiaiškinti, bet tamsta...

— Palaukite! Papasakokite visą pasikalbėjimo Maskvoje eigą.

Ir aš pradėjau žodis po žodžio pasakoti savo pasikalbėjimą su visąsąjunginiu viršininku teatrų reikalams, savo kalbą baigdamas, maždaug, šiais žodžiais:

— Aš esu įsitikinęs, kad Lietuvos tarybų respublika iš šito plano pakeitimo tik laimėjo, o ne pralose. Tegu mes metus antrus pabūsimė be Rusų teatro Vilniuje, tačiau, vietoj dabar galimų suorganizuoti mėgėjų, gau-sime teatrą, kuris tikrai bus ver-tas teatro vardo.

Draugas Sitnikovas nebeprisitaravo, ir mes išsiskyrėme gana ramiai.

Koks najyvus tada buvau! Maniau, kad, eidamas paprasto valdininko pareigas, galiu vienokį ar kitokį, kad ir mažą, reikalą pakreipti kuria nors linkme. Tuo tarpu, kai bolševikinėje santvarkoje viskas iš anksto ir iš aukščiausiai „užplanuojama“, — tau, valdininke, lieka tik vykdyti ir savo galvos neturėti. Bet tai buvo dar neįpusėjęs pirmajam bolševikmečiui Lietuvoje. Jeigu dabar, bolševikus iš esmės pažinus, reikėtų panaudoti panašius temperamento rezervuarus, kaip su draugu Sitnikovu, kažin ar išdrįščiau. Gal... jeigu nebūtų kitos išeities, o grėstų pavojus netekti dar bent sau reikalingos galvos.

Kaip ten bebūtų, kol dar gyvenome Vilniuje, tame mieste rusų teatro nebuvo. Dabar jis ten vaidina, bet ir telanko jį tik... vieni rusai.

Pasakojimo pabaigai dvi smulkmenos, be kurių istorija, atrodo, nebūtų baigta:

Draugą Vasiną kartą, bedarbiu vaikštinėdamas po Vilniaus miestą, pamačiau Jogallos gatvėje, autobusų stotyje, su graž-tais, sraigtais ir kitokiais įnagiais rankose. Matyti, buvo gavęs darbo pagal savo specialybę. Jis su manimi nepasisveikino, kaip kiek vėliau neat-sisveikino ir draugas Sitnikovas Gedimino gatve su savo sėbrais iš Lietuvos pavogtu automobiliu dumdamas į Rusijos gilumą pirmąją karo dieną, man iš vieno namų tarpvartės juos te-bint.

Dail. BR. MURINAS "Sodas" (tikvarelė)

ŠAŠUOTAS KUPRANUGARIS

Kalėdų krašto pasakėlė

Selimas įsigijo kupranugarį. Kada nusipirko, tada paaiškėjo, kad katę mašė pirko. Neilgiau kaip aštuonias dienas pastovėjęs Selimo tvarte, kupranugaris įgavo šausus.

Selimas bėga pas Ali, savo svainį.

— Ali, Ali! — dėjuoja Selimas, — tu esi geras žmogus, kurs viską žinai: ką aš turiu daryti? Mano kupranugaris įgavo šausus...

— Šausus? — pakasė Ali savo pilką pakaušį. — Su šausais menki juokait!

— Ai, tikrai taip, — dėjuoja Selimas, — bet jei aš gerai atsimenu, tavo kupranugaris irgi kadaise turėjo šausus. Prašau, mielđiu, pasakyti, ką tu jam tada davei?

Ali labiau negu kas kitas žinojo pihigo vertę.

— Aš tau mielai pasakysiu, ką aš jam tada daviau, — jis tarė Selimui. — Duok man dešimt piastrų ir tu viską sužinosi.

Selimas apsigalvojo ir ant stalo dešimt piastrų paklojo. Jis kitokio pasifrinkimo neturėjo:

— Nu, — pasakė Ali, — aš jam daviau žibalo!

— Vardan Mahometo! Ką tu sakai?! — stebėjosi Selimas.

— Na, ir kiek tu jam žibalo davei?

— Nu, gerą litrą daviau, — atsakė Ali, pinigų giliai įsikisdamas į apsiaustą.

Po trijų dienų Selimas vėl stovėjo priešais savo svainį Ali.

— Alachas yra mano liudinikas. — pradėjo Selimas susirūpinęs. — Aš panaudojau tavo patarimą, bet nieko negelbėjo. Tas žibalas. Mano kupranugaris kaip turėjo, taip ir tebeturi šausus.

Ali linktelėjo:

— Aš maždaug taip ir maniau, — jis sumurmėjo sau po nosiu. — Manajam tada irgi nieko negelbėjo!

Selimui pradėjo širdis kunkuliuoti. Bet Selimas susivaldė.

— Mielđiamis Ali, — jis maldavo, — duok man kitą patarimą. Pasakyk man, ką tu savo kupranugariumi dar davei?

— Pats žino, aš jam dar kai ką turėjau, — linktelėjo Ali.

— Ką? — Ali nesivargė.

— Duok man dar dešimt piastrų, — tarė jis klatingai, — ir tu viską sužinosi!

Selimui pradėjo trūkti kvapo, bet jis davė dar dešimt piastrų.

— Dabar kalbėk! — Selimas nekantravo.

— Nu, — atsakė Ali, — aš jam dar daviau terpentino. Terpentino daviau! Du litrus, lygiai du litrus!

Selimas nubėgo namo ir davė savo kupranugariumi terpentino.

Porai valandų praėjus Selimas vėl stovėjo priešais Ali.

— Prisiekiu pranašo barzda, — jis iškošė, — mano kupranugaris negyvas!

Ali net nemirkterėjo.

— Aš tave dar bandžiau prišaukti ir pasakyti, bet tu taip greit nubėgai, svaini Selimai, — mano kupranugaris tada taip pat buvo negyvas!

BIZNIERIAI, KURIE GARSINASI "NAUJIENOS" — TURI GERIAUSIA PASISEKIMĄ BIZNYJE — GARSINKITE IR TU

Remember: only you can PREVENT FOREST FIRES!

Linksmų Kalėdų švenčių ir laimingų Naujų Metų linkiu visiems savo kostumeriams ir draugams

PRUDENCE RACHUNAS SAVININKĖ GARSIOS

GOLD COAST INN

2525 W. 71st Street Tel.: PR 8-9785

Linksmų Kalėdų švenčių ir laimingų Naujų Metų linkiu visiems savo kostumeriams ir draugams

WESTWOOD LIQUOR STORE

Rinktiniai vynai, likeriai ir alus ALEX SIMKUNAS, Joniskietis

2441 West 69th Street PProspect 6-5951

Linksmų Kalėdų švenčių ir laimingų Naujų Metų linkiu visiems draugams ir klientams

SUZANS PLACE Z. and G. BADAUSKAI

3238 So. Halsted St. — Tel. DA 6-9460

Linksmų Kalėdų švenčių ir laimingų Naujų Metų mūsų klientams ir pažįstamiems linki

C. NORVILA REAL ESTATE BROKERIS

STATYBININKAS IR VISAS JO STABAS: HAROLD BAVERMAN, RITE KOLASA, N. NORVILLE.

2658 West 59th Street PProspect 8-5454

... GREETINGS ...

LAWDALE SAVINGS & LOAN ASS'N.

3205-07 W. Cermak Road Phone 522-1711

OFFICERS and DIRECTORS:

- JOSEPH J. JANDA, President
- JOSEPH J. HOUDA, Vice Pres. and Manager
- MILDRED R. JANDA, Auditor—Secretary
- GEO. P. KIRCHMAN, Ass't Sec'y & Ass't Treas.
- JAMES KARNIK,
- SIDNEY J. KECLEK — Directors.

ROOSEVELT FURNITURE BENDROVĖ

2310 W. Roosevelt Road SEeley 3-4711

Sveikina visus savo kostumerius, esančius ir būsimus ir linki visiems linksmų Kalėdų švenčių ir laimingų NAUJUJŲ METŲ

Roosevelt Furniture Bendrovės Direktorai: FELIX A. RAUDONIS, NELLIE BERTULIS, FRANK LANGVIS IR VISAS STABAS.

LINKSMŲ KALĖDŲ ŠVENČIŲ VISIEMS SAVO DRAUGAMS IR RĖMEJAMS LINKI

GUŽAUSKAS BEVERLY HILLS FLORAL CO.

"KAS TIK ĮMANOMA GĖLĖSĖ"

2443 W. 63rd St. Tel. PProspect 8-0833

Linksmų Kalėdų ir laimingų Naujų Metų visiems savo kostumeriams ir draugams linki

ANTANAS VILIMAS

PERKRAUSTYMAI ARTI IR TOLIMŲ DISTANCIJŲ

3415 So. Lituania Avenue CHICAGO, ILLINOIS Tel.: FRontier 6-1882

Linksmų Kalėdų ir laimingų Naujų Metų linkime visiems savo kostumeriams ir draugams

EAGLE RESTAURANT EVA POVILAITIS SKANUS LIETUVISKI VALGIAI, UŽKANDOS

1743 So. Halsted St. Tel.: CANal 6-8456

LINKSMŲ KALĖDŲ ŠVENČIŲ IR LAIMINGŲ NAUJUJŲ METŲ NAUJIENOMS IR VISIEMS SAVO NARIAMS LINKI

Krakiškių Draugiško Klubo Valdyba

A. KELMUTIS

Kas paruošia dirvą komunistams plėstis?

Žmonėse paprastai yra paplitusi mintis, kad komunistams plėstis daugiausia padedančios tokios organizacijos ar partijos, kurios sudaro, taip sakant, kairįjį sparną arba arčiau stovinčios prie to kairiojo sparno. O kairiuoju sparnu arba kairiaisiais paprastai yra vadinami visoki liberalai, visoki demokratai, visoki socialistai ir t. t. Ypač socialistai pridedami arčiau prie komunistų, nes dabartinėje Rusijos imperijoje komunistai nuolat pasijusę pasidomėję, kad pas juos esąs prestatas socializmas arba socialistinė santvarka. Taigi kai kurie žmonės akylai tiki tu rusų komunistų šūkiais, nusakančiais socialistinę tvarką Rusijos imperijoje. O kadangi visiems yra žinoma ir aišku, kad tuose rusų komunistų valdomuose plotuose žmonės daug kenčia dėl stokos laisvės, dėl visokių priespaudų, tad ir susidaro kai kuriuose žmonėse nusistatymas, kad neįsigalėtų jokia socializacija arba net paprasčiausia demokratija. Kai neseniai J. A. Valstybėse ėjo prezidento elektorių rinkimai, tad tokiu atveju galima buvo pastebėti, kad kai kurie rinkikai patinė rodė priešingumą demokratiškesiems atstovams rinkti, nes girdi, tai būsiąs nukrypimas į komunistinių užgaidų pusę. O kai buvo išrinktas J. Kennedy ir jis gavo sveikinimą taip pat ir nuo Chruščiovo, tad tokie žmonės savo argumentus papildė tokia išraiška: "Jei J. Kenne-

VYTAUTAS IGNAS — Saulėleidis Lino raizynys

dy gavo pasveikinimą iš Chruščiovo, tad visa tai yra įrodymas, kad demokratai stovi arčiau komunistų". Bet tokie žmonės, kurie taip sako ar mano, turėtų žinoti, jog ir tokiu atveju, jei būtų buvęs išrinktas respublikonų kandidatas, tad taip pat, pagal įsigalėjusią tradiciją, būtų gavęs pasveikinimą iš Chruščiovo. Ir paprastame gyvenime galima pastebėti panašius nuotykių. Sakysime, pripuolamai susitinka du asmenys, kurie viens kitą gerai pažįsta, bet labai skirtingi savo politinėmis pažiūromis, ir jie viens kitą maloniai pasveikina arba maloniai pasikalba. Tad, žiūrint iš šalies, ar galima daryti išvadą, kad jie du visur kur eina išvien? Žiloje senovėje, kaip įprasta vadinti senoji praeitis, labiau praturtėję žmonės buvo statomi aukščiau už tuos, kurie mažiau visko turėjo. Ir kai ėmėsi kurtis valstybės, tad visokiais valstybiniais reikalais ėmė varuoti tik turtingieji, kurie savo padėjėjais skirdavo tokius asmenis, kurie jiems labiausiai patikdavo. Taigi susidarydavo, taip sakant, tokios saujelės arba grupės, kurios valdydavo visus kitus. Per eilę metų gyvenime susidarė tokia tvarka, kurią mes dabar vadiname baudžiava arba vergija. Nors daug kur tos baudžiavos po ilgos eilės metų buvo panaikintos, bet valstybės valdymas bei tvarkymas pasiliko tam tikroj žmonių saujelėj, kuri buvo vadinama oligarchija, pasilikusi kai kur ligi šių laikų. Jei mestume žvilgsnį į dabartinę Rusijos imperiją, tad pamatytume, kad tenai senovinių laikų žmonių valdymo papročiai vėl yra atgiję. Nors patys rusų komunistų vadai dažnai savo kalbose primena visokius buržuus, buožas, kapitalistus, eksploatatorius, darbo žmonių smaugėjus, bet pagal susidariusią ten tvarką galima drąsiai daryti išvadą, kad tenai yra atgiję tie senieji laikai, kad tenai yra dabar didžiausia eilė komunistinių buržuų, komunistinių buožių, komunistinių eksploatatorių, kurie dar labiau smaugia visokius darbo žmones. Taigi ir kitų kraštų kai kurie

Todėl pasistengsiu trumpai paaiškinti tokį reiškinį. Kai Lietuva pirmą kartą okupavo rusai bolševikai ir ėmė suimnėti visokius žmones, tad teko pastebėti tokį dalyką, būtent: vienas mano gerai pažįstamas žmogus, iš profesijos mūrininkas, įskundė atėjusiems rusams bolševikams namų statybos meistrį, kuris jam buvo, taip sakant, bosas. Tas bosas buvo prieš keletą mėnesių atleides tą mūrininką iš darbo, suradęs neva tam tikrą priekabę, o vietoj jo buvo nusisamdęs kitą žmogų. Kai aš pripuolamai susitikęs priminiau tam mano pažįstamam mūrininkui, kodėl jisai taip yra padaręs, tad jis pirmiausia pasisakė, jog bendrai bolševikų nekencia, bet tą bosą, kuris neteislingai atleides jį iš darbo, nutaręs keršto būdu už tokį neteislingą elgesį nubauti, ir dabar, kaip jis pasisakė, tokį kerštą padaręs jaučia si numestus nuo širdies visus sunkumus. Panašiu poelgiu tada buvo ir daugiau. Juk ir seniau, arba senovėje, žmonėse būdavo visoki keršto būdai ir ypač tokiais laikais, kada žymi dalis gyventojų turėdavo aklaui klausyti savo ponų. Ir tada žmonės stengdavosj atsikeršyti už padarytasias jiems skriaudas, nes tokiu būdu pajusdavo savo širdyse nusiramimą.

Šiais laikais visur tokiose vietose, kur dar pasireiškia šokia tokia oligarchinė valdymo forma, yra nemaža tokių žmonių, kurie nuolat jaučia, kad ant jų sprando kažkas stovi. Tad jeigu kas nors pavaro tokių agitaciją, kad tuos ponus, kurie ant jų sprando sėdi, reikia nuverstti, tad tokiems akitoriams jie pilnai pritaria ir net visai nesidomi, kokių politinių krypčių tie agitatoriai prisilaiko, nes pirmoj eilėj jie mano, kad tik tokiu būdu jų širdys palengvės numetus tokį jungą. Tokią padėtį, žinoma, bolševikai arba komunistai moka išnaudoti ir savo uodegą stengiasi kišti. O kai tas viskas įvyksta, tad yra lengva padaryti teisingą išvadą, kad visur ten, kur paprastieji žmonės visai išnaudojami, susidaro palanki dirva bolševikams arba komunistams plėstis.

VYRIŠKOS BŪTŲ GERESNĖS

Ūkininkas pasisamdė kelioms dienoms prakeliaujantį laukų darbininką. Baigęs dienos darbą, samdinys paprasė: — Gaspadoriau, gal turi man kokias atliekamas kelnes perleisti? Praręs tokius dalykus pavesti žmonai, ūkininkas atsakė: "Galėčiau. Eik, tegul gaspadinė duoda". — Ale, kad aš mieliau norėčiau vyriškų", nesuprato samdinys.

"NAUJIENOS" KIEKVIENO DARBO ŽMOGAUS DRAUGAS IR BICULIS

M. Šilekis — Dekor. motyvas

BALSAS "IS ANAPUS"?

Direktorius Verpelė, sėdėdamas ofise, skaito laikraštį ir mirimų pranešimų skyriuje randa — kažkoks piktas juokdarys paskelbęs jo nekrologą. Pirmą skambinęs redakcijai, Verpelė nori nuraminti žmogų ir skambina jai į namus: "Ar

skaitite mano mirimo paskelbimą? — O taip, mielas, — atsiliepė lipsnus balsas; — o iš kur dabar skambini? PRIETELIAU, GERIAUSIA DOVANA SAVO DRAUGAMS — UZSAKYTI "NAUJIENAS"

Linksmų Kalėdų švenčių ir laimingų Naujų Metų linkime visiems savo kostumeriams ir draugams

KAZIO ERINGIO
California Super Service Station

4824 S. CALIFORNIA AVE.
Tel. Virginia 7-9327

Linksmų Kalėdų ir laimingų Naujų Metų visiems savo draugams ir klientams linki

WIDE WORLD TOURS INC.
Kelionių agentūros savininkas
WALTER RASK - RASCAUSKAS

EVERGREEN PLAZA... TERRACE LEVEL
59th AND WESTERN AVENUE CHICAGO 42, ILL.
GArden 2-0640

CHRISTMAS

Linksmų Kalėdų švenčių ir laimingų Naujų Metų linki visiems savo kostumeriams ir draugams

ZOLP'S MILLWORK
LIETUVIŲ ISTAIGA
SYLVESTRAS ir MARIE ZOLP, Sav.

3554 South Halsted Street
Tel.: YArds 7-2576

SKAITYKITE NAUJIENAS

Lithuanian National Democratic Club
sveikina visus savo narius ir visus geros valios lietuvius su Žiemos Šventėmis ir su NAUJAIS METAIS

K. ALEKSIUNAS, pirm., 3338 W. 63rd St., tel. HE 4-3926
VICTORIA STANULIS, pageib., 4602 So. Fairfield Ave.
ANNA RADZIUS, nut. rašt. 3520 S. Rockwell, FR 6-5652
ANNA STASIRA, turto rašt., 2538 West 50th Street
S. GALZIN, izdininkas, 857 W. 50th St. BO 8-4514
A. ZIGMONT, 930 W. 35th Street, YArds 7-9589

LAIMINGŲ NAUJUJŲ METŲ!

LINKSMŲ KALĖDŲ ŠVENČIŲ IR LAIMINGŲ NAUJUJŲ METŲ LINKI VISIEMS LIETUVIAMS

Roseland Standard Savings and Loan Association
16833 South Michigan Ave.
CHICAGO 28, ILL.
Telephone: PULman 5-5000

Linksmų Kalėdų ir laimingų Naujų Metų linkime visiems mūsų klientams, draugams ir pažįstamiems

ANNS TAVERN
MRS. ANN SEGDA, Sav.
PACKAGE GOODS AND LIQUORS

827 West 33rd Street Tel.: LA 3-4349

Linksmų Kalėdų švenčių ir laimingų Naujų Metų linkime visiems savo kostumeriams ir draugams

JULIUS KUZAS
WHOLESALE MEAT DISTRIBUTOR
6840 S. Artesian Ave. WAlbrook 5-8744

4559 SO. PAULINA STREET Chicago 9, Illinois
YArds 7-0145

Linkime Visiems Savo Šerininkams ir Draugams
Linksmų Kalėdų ir Laimingų Naujų Metų

PERSONNEL

V. P. PIERZYNSKI, President JOHN YUSKA, Director
JOHN W. THOMPSON, V.-Pres. THADDEUS BECZAK, Director
LORRAINE BECZAK, Sec'y-Treasurer MICHAEL KOLLING, Director
VICTOR D. GAPS, Director ANNA MARTINKUS, Clerk
JOSEPH J. EZERSKI, Director PATRICIA DAUKSA, Clerk

LINKSMŲ KALĖDŲ ŠVENČIŲ

LAI ŠIOS ŽIEMOS ŠVENTĖS — KALĖDOS
BCNA KUOLINKSMIAUSIOS VISIEMS
CHICAGOS LIETUVIAMS.

Tel.: RE 5-1326

MR. & MRS. WILLIAM B. SEBASTIAN

Yes, There is JUSTICE Electric
6625 Archer Avenue Chicago 38, Ill.

KALĖDŲ APETITUI SUKELTI

Kaip atsirado kalėdiniai kalakutai

Kalakutas palengva užkaria-
vo karališką poziciją geriausias
paukštienos tarpe, ir kaip Padė-
kos Diena, taip Kalėdos be kala-
kuto nėra pilnos šventės. Pa-
sirodo, kad kalakutus Ameriko-
je visai ne piligrimai pirmieji at-
rado. Juos geru šimtmečiu ank-
sčiau atrado ispanai Meksikoje,
kur atekai juos augino kaip nam-
inius paukščius aplinkui sa-
vo namų.

Kalakutai atžekų imperijoje
buvo tiek apščiui auginami ir
įprasti, kad imperatorius Mon-
tezuma kalakutus laikė savo di-
džiuliuose zoologijos soduose ir
ten naudojo kaip maistą kitiems
žvėrimis maitinti. Nėra žinoma,
kaip ilgai truko indėnams kala-
kutus prisijaukinti ir paversti
naminiais paukščiais, tačiau
iš viso reikia spėti, kad tai bu-
vo jų "tautiniai" paukščiai, kaip
kad kornai (kukurūzai) yra jų
duonagrūdžiai.

Ispanai jau 15 šimtmečiuje kala-
kutus pargabeno į Europą, kur
labai sparčiai paplito keliuose
kraštuose, greit pasidarydami
specialiai Kalėdų skanėstus, taip
pat kitokių didžiųjų švenčių bei
įvykių pagrindiniu patiekalu. Ne-
praėjo ir šimtas metų, kaip eu-
ropiečiai kergimo ir atrankos
būdu išvystė įvairias kalakutų
veisles — varinčius, juodus, bal-
tus, geltonus ir kt. Mėsa aug-
namieji kalakutai dažnai pa-
siekia, palyginti, "milžiniško"
paukščio svorį — 40 ir daugiau
svarų kalakutas nebėra jokia
naujiena.

Jungtinėse Valstybėse ir Meks-
ikoje dar apščiui yra laukinių
kalakutų, ir visi jie priklauso
vienai veislei su penkiomis pa-
dermėmis, kurie plunksnomis ir
savo kūno proporcijomis mažai
kuo tesiskiria. Laukinėje būklė-
je jie randami JAV rytinės da-
lies miškingose srityse; pietinės
Floridos balose; Rocky kalnų
paslaitėse; Rio Grande upės slė-
nyje ir Meksikos aukštumose, iš
kur visa naminių kalakutų veis-
lė yra kilusi. Laukiniai kalaku-
tai svoriu ir pasipuošimu neat-
silieka nuo ištaigingiausiai už-
laikomų naminių, nes medžio-
tojų neretai pasitaiko nudėti
išdidų 40 svarų laukinį patiną.

Kalakutų patelės yra ir spal-
va ir pasipuošimu daug papras-
tesnės už patinus, ir sveria vos
pusę tiek, kiek patinai. Pava-
sarį patelės susiranda kur nuo-
šalesnę vietą, dažniausiai nuvir-
tusio medžio, šakų ar kokio lau-
žo užveją, čia pasidaro lizdą ir
deda apie tuziną rudų taškuotų
kiaušinių, kuriuos išperi per 28
dienes. Vos dienai praėjus, kala-
kutienė kluksėdama jau veda
savo vaikus apmokyti, kaip pa-
tiems išsimaityti.

Pirmasis ir "gardžiausias"
jauniems kalakutų vaikams mai-
stas yra skėriai, kurių vasaros
metu niekur netrūksta, ir kito-
ki vabalai. Rudenop jie pradeda
daugiau pereiti į žalesų ir dar-
žovių, o dar vėliau į grūdų, rie-
šutų, gilių ir ankštinių maistą.

Kalėdų valgiai Viduramžiuose

Sėsdami (kas turi) prie kala-
kuto Kalėdų pietų valgyti,
apetitui sukelti turėtume susi-

pažinti, kaip tokios šventės bu-
vo švenčiamos prieš keletą šim-
tų metų, sakysim, Viduramžiuo-
se. Kaip Kalėdas šventė dvarų
baldžiauninkai ir užguiti val-
stiečiai, vargu kas tada užrekor-
davo, užtat su visomis smulk-
menomis yra surašyta, kaip po-
nai tada lėbavo.

Reikia manyti, kad ir Lietu-
vos pilys, kur midus tekėdavo
upėmis ir jaučių, šernų bei
stumbrių ištisas šonines ant
ąžuolinių stalų sukraudavo, po-
nai bajorai apetitui vaistų ne-
buvo reikalingi. Tačiau šiuo
turime tik užrašus, kaip
anglų ponai valgydavo.

Štai sąrašas 1556 metais Ca-
wood pilyje, Yorkshire, Angli-
joje, Kalėdų šventėms suvarto-
tų produktų! Buvo paskersta
300 veršių, 300 kiaulių, 100 jau-
čių ir 1,000 avių...

Tada kalakutų nebuvo, bet,
kaip matome, jų niekas nė ne-
pasigedo! Viduramžiais ponai
mokėjo baliavoti "milžiniškai",
ir tokie anglų baronai ir dvarų
lordai ištisomis savaitėmis
"švėdavo" bet kuria svarbesne
proga. Pavyzdžiui, 18 amžiuje
per vienas Kalėdas Bristolyje
prie švenčių stalo sėdo 1,800
svečių, kurie valgė 150 įvairiausių
patiekalų, vien žuvies buvo
16 rūšių! Kalėdinis pajus buvo
iškeptas iš šiokių dalykų: 4 ža-
sys, 2 kalakutai, 2 kiškiai, 4 lau-
kinės antys, 6 karveliai, 7 spo-
kai (štarai), 4 pentartos, 6 per-
kūno oželiai, 2 tilvikai ir 2 te-
tirvinai.

Vienas pajus buvo iškeptas

1770 metais lordui Henry Grey.
Pajus buvo 7 pėdų aplinkui,
svėrė 200 svarų ir buvo vežamas
ant tam tikslui padirbto veži-
mėlio. Bet visų didžiausias An-
glijos istorijoje buvo Kalėdų
pudingas, pagamintas 1858 me-
tais Paigntone, Devonshire, pir-
mą kartą į tą miestelį atvestam
geležinkeliumi aplaistyti. Tam
pudingui buvo sunaudota 573
svarai miltų, 382 svarai riebalų,
473 svarai razinų, 500 citrinų,
150 muskatų, 95 svarai cukraus,
191 svaras duonos trupinių ir
90 galonų pieno! Astuoni ark-
liai vežė tą milžiną per miestelį
į parką, kur jį virė ištisas tris
dienes, bet kai po trijų dienų
virėjas įsmeigė iešmą į pudin-
go vidurį, rado, kad dar vidury-
je pudingas tebebuvo žalias...

Specialūs kalėdiniai gėrimai

Mūsų amžiuje visi geria iš
bonkų, bet senoviskais laikais
visoks gėrimas buvo pirma su-
pilamas į tam tikrus asočius ir
geriamas ragais, kaušais, o dar
senesniais laikais net iš žmo-
gaus galvos kaušo!

Štai receptas, kaip pasidaryti
gardų kalėdinį pušą. Sudėti į
didelį puodą: peštą ir išvalytą
gaidį, tuziną kiaušinių, pridėti
sviesto. Tai bus pušos "pries-
konis".

Atskirame inde sudėti į alų ir
ištirpinti svarą cukraus ir tir-
pinį užpilti ant keptų obuolių.
Mišinį pabarstyti tarkuotu mus-
kato riešutu ir pridėti ketures
stiklines vyšninės (sherry); dar
5 kvortas alaus, 3 gabalus ci-
trinos ir tarkuotą vienos citri-
nos žievelę. Gautą mišinį su-
pilti į puodą su "prieskoniais",
palaikyti per 3 valandas ir pa-

Linksmų Kalėdų ir laimingų Naujųjų Metų
linkim visiems savo kostumeriam ir draugam

GLOBE PARCEL SERVICE, INC.

Siunčiame siuntinius į visus kraštus
su iš anksto apmokėtais maitais.

TED KUCZEWSKI
Frontier 6-6399

4102 Archer Ave.
Chicago 32, Ill.

SVEIKINU SU ŽIEMOS ŠVENTĖMIS — KALĖDOMIS
IR NAUJAIŠ 1961 METAIS

visus geros valios lietuvius, kur tik jie begyventų,
išsiskleidę po platųjį pasaulį!

K. G. URNEŽIS

10437 WHITEGATE AVENUE
SUNLAND, CALIFORNIA

duoti su viršumi sriubos plau-
kiojančiais apkepintos duonos
gabaliukais.

Žinoma, galima gerti pušą
ir be tų "prieskonių"! J. Pr.

ŽUVIES SENATVĖ

Pirkėja pardavėjui: — Pra-
šau svarą žuvies, bet tik kad
nebūtų sena!

Pardavėjas: Ale, poniete, kur

seną. Ve, ji dar net gyva!
Pirkėja: Tai ne įrodymas.
Pats ir dar gyvas!

ŽUVIŲ LIGA

— Kaimynėle, girdėjau kad
tamstos auksinė žuvelė apsir-
gusi?

— Buvo apsirgusi, bet dabar
ji jau vėl ant kojų.

Linksmų Kalėdų ir laimingų Naujųjų Metų
linkim visiems savo klientams, bičiuliams
ir draugams

L. STAŠAITIS & CO. GENERAL CONTRACTORS

6043 So. Sawyer Ave.
Chicago 29, Ill.

PR 8-8378

ERŽVILKO DRAUGISKAS KLUBAS

VISIEMS LINKI
LINKSMŲ KALĖDŲ IR LAIMINGŲ
NAUJŲJŲ METŲ!

1961 Metų Valdyba:

CHARLES REDECKE, Pirmininkas
JUZAS BALIČIAS, Vicepirmininkas
ADELA BURBA, Nutarimų raštininkė
BERNICE ZEMGULIS, Finansų raštininkė
HELEN VENGELIAUSKAS, Kasininkė
Frank VISMONT, Maršalka.

Kalėdų ir Naujųjų Metų švenčių proga

sveikinam Naujųjų administracija, redak-
torių Dr. P. Grigaitį ir visą redakcijos štabą!
Linkime sveikatos ir ištvermės Lietuvos va-
davimo, švietimo ir kultūros darbe!

S. L. A. 134-tos Moterų kuopos
Valdyba ir visos narės

Chicago, Ill.

LINKSMŲ KALĖDŲ IR LAIMINGŲ
NAUJŲJŲ METŲ SAVO KLIENTAMS
IR VISIEMS DRAUGAMS LINKI

JOHN CLUB

JONAS BARTKUS, Sav.

3203 So. Halsted Street
DA 6-9303

Linkiu draugams ir pažįstamiems
linksmų šv. Kalėdų švenčių
ir laimingų Naujųjų Metų

ANN'S HILL TOP INN

8214 KEAN AVENUE WILLOW SPRINGS, ILL.

Priimame prieinama kaina užsakymus pietums paruošti
laidotuvių ir kitokių įvykių progomis.

UZEIGA ATDARA KASDIEN

ANNA BRUZGULIS, Sav.

Tel.: TErminai 9-2767

TIKRA TIESA

Mokytojas: — Priežodis sako "Sąžiningo darbo vaisiai ilgiau tveria". Kas gali duoti pavyzdį? Mertynukas: — Aš, pons mokytojas! Kai aš uždavinį iš kito nusirašau, man reikia ketos minučių, o kai pats sprendžiu, tai ir per valandą nepadarau...

MAŽA PATAISA

Dėdė Aloyzas, žaisdamas su savo vaikaičiu, taip gerai pamėgdžiojo šuns lojimą, kad vaikaitis entuziastingai jam susuka: "Dėde, tu esi tikras šuo!" "Pamatęs, kad motina į jį labai nemaloniai pažiūrėjo, vaikas patalsė: "Ne, dėde, tu nesi tikras, o esi fašyvas šuo!"

UNITED PRESS - NAUJIENU PHOTO
Karalius Baudouin ir Dona Fabiola De Mora, kuri žiūri į lėlę. Tai lėlė jai įteikė Briuselyje, Belgijoje, gyvena ispanai. Karalius vedė De Mora, ir jaunieji buvo besirengia vykti į Ispaniją, bet dėl prasidejusį ten neramumų kelionę atidėjo.

LINKSMŲ ŠV. KALĖDŲ ŠVENČIU
ir laimingų Naujųjų Metų linkime visiem savo kostumeriams ir bičiuliams

J. & M. TAP

JONAS IR EMILJA MOTEJUNAI, sav.
"Kur geri draugai susitinka"

2638 W. 69th Street Tel. GR 6-9894
Chicago, Illinois

Kalėdų ir Naujų Metų švenčių proga
sveikina Naujienų dienraštį ir klubo visus narius ir nares

ZARASIŠKIŲ KULTŪROS IR LABDAROS KLUBAS

Klubo Valdyba 1961 metams:

J. Tarulis, J. Užundenis, F. Zalecka, R. Puslis, C. K. Davis
A. Čičelis, S. Juškėnas ir A. Seduikis.

Klubo susirinkimai įvyksta kas antro mėnesio paskutinį sekmadienį.

Sveikiname visus savo draugus, kaimynus ir ir pažįstamus ir linkime linksmų Kalėdų švenčių ir laimingų Naujųjų Metų

Antanas ir Genovaitė Milauckai

7900 W. 111 St., Palos Hills, Worth, Ill.
Tel.: Gibson 8-4567

UPYTĖS DRAUGISKAS KLUBAS

LINKI VISIEMS
LINKSMŲ KALĖDŲ IR LAIMINGŲ
NAUJŲJŲ 1961 METŲ

1961 METŲ VALDYBA:

JOHN KIAUNĖ, pirmininkas
JOHN GRIBAS, Vicepirmininkas
JUOZAS Baličas, Nutarimų raštininkas
BERNICE ŽEMGULIS, Finansų raštininkė
MARY RADZIUKENAS, Kasininkė
STANLEY VAITEIKAS, Maršalka

Klaipėdiečiai pasveikino atvykusią iš Lietuvos Brakienę

8. m. gruodžio 11 d. 2548 W. 69 St. salėje įvyko Mažosios Lietuvos Lietuvių Draugijos visuotinis narių susirinkimas ir drauge iš mūsų Klaipėdos krašto atvykusios Mažosios Lietuvos veikėjos Marijos Brakienės pagerbimas. Susirinkimą atidarė pirmininkas Jurgis Pėteraitis. Vėliau susirinkimą pravedė išrinktas prezidentas: pirmininkas Purvinas ir sekretorius Nauburas.

laisvos dienos išsiilgę laukte laukia virš katorgų begalinių, brėkštancios Aušrinės. Truputis žinelių apie Brakų šeimą: Brakų šeimos nariai žinomi Klaipėdos krašte kaip lietuviai veikėjai. Bolševikams okupavus Lietuvą ir Klaipėdos kraštą, pirmiausia pradėjo lietuvius veikėjus tremti į Sibirą. Tad ir jos vyras, dailininkas Adomas Brakas, su sūniumi Tautvydu (ponia Brakienė pasakojo, kad jos sūnui vardas buvo parinktas iš Vydūno knygos "Amžinosios ugnies" veikėjo) buvo ištremti į Sibirą. Vyras neapakėlė baidos Sibiro tremties ir 1952 m. ten mirė. Sūnus dar ir dabar tebėra Sibiro tremtyje. Antrasis sūnus Ramūnas gyvena Amerikoje, Brooklyne. Jį apsigyveno Čikagoje pas Albrechtus.

Jonas Valaitis, pasveikinęs viešnią, taip pat išreiškė džiaugsmą, kad susirinkime dalyvauja ir buvusios panelės Lacytytės. (Jų brolis 1923 m. buvo Klaipėdos krašto sukilėlių štabo narys ir pirmasis Klaipėdos miesto komendantas). Elzbieta Lacytytė, 1928 m. atvykęs iš Amerikos advokatas Bračiulis "pasivogė" ir išsivežė į Ameriką. Gyvendama Amerikoje, taip pat reikišė gyvai lietuviškoje veikloje. Antroji Lacytytė, Elena, ištekojo už p. Dalinos. Sveikino taip pat Mažosios Lietuvos Bičiulių Draugijos vardu.

Po sveikinimų buvo paprašyta viešnia tarti nors porą žodžių. Viešnia susijaudinusi padėkojo už taip gražiai su-

rengtą jos pagerbimą. Apie gyvenimą Klaipėdos krašte tik tiek pasakė, kad visą dabartinį gyvenimą išpasakoti sunku ir neįmanoma. Galima būtų kaip ką pasakyti iš paskirų gyvenimo įvykių, bet papasakosianti kitą kartą. Bendrai, pasakė p. Brakienė, norint tenykščio gyvenimo pulsą pajusti ir jį suprasti reikalinga pačiam pergyventi. Ten nebuvęs baidos, rūpesčiai bei kiti vargai, bet baidžiausia nesibaigianti laimė ir ilgos, ilgos nemigo naktys.

Vienas iš dalyvių paklausė ar Vokietijoje išeinąs Klaipėdos krašto vokiečių laikraštis "Memeler Damfboot" beveik kiekviename numeryje rašo, kad klaipėdiečiai žiauriai esą persekiojami kilusių iš Didžiosios Lietuvos lietuvių? Ponia Brakienė atsakė:

— Klaipėdos krašto vokiečių rinktas nuolat šmeižti lietuvius. Netiesa. Jokių persekiojimų bei nesusipratimų tarp Mažosios Lietuvos ir Didžiosios Lietuvos lietuvių nėra ir jų negali būti. Visi lietuviai to paties likimo paliešti ir visi vienodai džiaugiasi ar kenčia.

Po to vyko draugijos valdybos pranešimai ir naujos valdybos rinkimai. Valdyba pasiūlyta pati ir 1961 metams.

Jonas Valaitis pranešė susirinkusiems, kad inžinierius Steponas Kairys, nepriklausomybės akto signataras ir autorius, sunkiai serga — amputuota dešinė koja ir, be to, greičiausiai esąs sunkioje materialinėje būklėje. Susirinkimas vienbalsiai nutarė pasiųsti jam užuojautos telegramą ir \$25 simbolinę auką. Šios draugijos žestas labai gražus. Galėtų ir kitos draugijos, klubai, sambūriai ar kitaip pasiūlyti, pasekti klaipėdiečių pavyzdžiu ir šiam mūsų tautai nusipelnusiam vyrui palengvinti materialinę būklę.

Užbaigai Vilius Trumpjonas parodė savo susuktą spalvotą filmą iš 1959-1960 m. Joninių laužų ir ekskursijos į Lengvinų ūkį prie Ženevos ežero. Atvykusieji buvo pavaišinti kavute ir skaniais pyragaičiais.

Susirinkimas buvo gana gausus. *Stasys Juškėnas*

ISEJO LYGIOMIS

Teisėjas: "Penkiolika metų kalėjimo ir paskui ištėmimas. Kaltinamasis, ar turi ką pasakyti?"

— Kaip vėliau paaiškėjo, už mano vokiečių veislės šunį, kurį tamstai anuokart pardaviau, man sumokėjote netikrais pinigais.

Kaltinamasis: Taip. Ar negalėčiau ir ištėmimą atsėdėti?"

— Tai mes dabar lygiomis, nes kaip vėliau paaiškėjo, ir tamtos šuo nebuvo tikras.

Linksmų Kalėdų švenčių ir laimingų Naujųjų Metų linkiu visiems savo kostumeriams ir draugams

K. JAKUS

Siuvėjas ir valytojas moteriškų ir vyriškų drabužių

16302 S. Michigan Ave. Chicago 28, Ill.
Phone PULLMAN 5-1168. Res. WA 8-5661

LINKSMŲ KALĖDŲ IR LAIMINGŲ NAUJŲJŲ METŲ

linkiu visiems savo draugams ir pažįstamiems

MICHAEL KIRAS

LINKSMŲ KALĖDŲ IR LAIMINGŲ NAUJŲJŲ METŲ

linkime savo kostumeriams, draugams ir visiems lietuviams

**BORCHERT ir JUSTICE
STATYBOS
BENDROVĖ**

Statome namus visoje Čikagoje ir apylinkėse.
Turime ilgametį patyrimą

11654 LONGWOOD DRIVE CHICAGO 43, ILL.
Telef. CEDARCREST 6-1739

Linksmų Kalėdų švenčių ir laimingų Naujųjų Metų linkiu visiems savo kostumeriams ir draugams

**MARQUETTE IN
MAGDALENA IR JUOZAS JUŠKAI**

2656 West 69 Street
Phone GR 6-9617